

LUNDS UNIVERSITET

Campus Helsingborg

Institutionen för Service Management

Söder i Förändring -

Medelklassen knackar på

Amela Cizmic Sofic

Karolina Jovancic

Handledare: Gustaf Kastberg

Bo Markulf

SMTX06 Kandidatuppsats

Sammanfattning

Uppsatsen titel: ”Söder i Förändring” – medelklassen knackar på

Kurs: Kandidatuppsats, SMTX06

Författare: Amela Cizmic Sofi & Karolina Jovancic

Handledare: Gustaf Kastberg & Bo Markulf

Syfte: Syftet med vår undersökning är att öka förståelsen kring den roll som den kommunala projektledningsgruppen spelar i gentrifieringsprocessen. Projektledningsgruppen blir uppsatsens fokusgrupp och intresset ligger i deras förhållning till effekterna av gentrifieringen.

Problem formulering: På flera platser runt om i världen kan vi se förändringar i städernas infrastruktur som ständigt påverkar dess invånare dels positivt men även negativt. Vi kan se exempel på hur stadsdelar med låg status renoveras och upprustas för att bli mer inbjudande åt medelklassen vilket kan ha negativa konsekvenser för de som redan bor i området

Metod: Kvalitativa forskningsintervjuer med experter inom området och projektledaren av ”Söder i Förändring”. Observationer av stadsdelen.

Nyckelord: Habitus, ekonomiskt kapital, kulturellt kapital, symboliskt kapital, socialt kapital, hållbar utveckling och gentrifiering.

Resultat: Förhållningssättet och därigenom hanteringen av gentrifieringsprocessen påverkas av personens habitus. Processen är komplex och påverkas av olika aktörer. Gentrifiering är en självgående process som är svår att stoppa men kan påverkas.

Tack...

Först och främst vill vi passa på att tacka Elisabeth Högdahl och Ola Thufvesson som var de personer som influerade våra tankar kring temat och även fick oss att få upp ögonen för begreppet gentrifiering. Trots att vi i ett senare skede valde att inte använda oss utav intervjuerna så finns många av deras tankar representerade i uppsatsen.

Ett stort tack vill vi även ge våra intervjupersoner som med engagemang och intresse valde att ställa upp och bidra med sina berättelser och åsikter.

Sist men inte minst vill vi tacka våra handledare Gustaf Kastberg och Bo Markulf som med stort tålamod följt arbetets utveckling. Även om vi inte alltid haft ett fokus så har engagemanget och intresset aldrig varit bristande.

Slutligen vill vi tacka varandra för ett bra samarbete, tålamod och respekt sinsemellan.

Amela Cizmic Sofic

Karolina Jovancic

Innehåll

1.1	Introduktion och problembeskrivning.....	5
	Vad händer i Helsingborg?.....	5
1.2	Uppsatsens syfte.....	9
1.3	Frågeställning.....	9
2.	Metod.....	11
2.1	Urvalsprocessen.....	11
2.2	Intervjuer.....	12
3.	Teori.....	14
3.1	Gentrifiering.....	14
3.1.1	Fyra steg i gentrifieringsprocessen.....	16
3.1.2	Olika aspekter av Gentrifiering.....	17
3.2	Teoretiskt perspektiv.....	19
3.2.1	Habitus.....	19
3.2.2	Ekonomiskt kapital.....	20
3.2.3	Socialt kapital.....	21
3.2.4	Kulturellt kapital.....	21
3.2.5	Symboliskt kapital.....	22
3.3	Sammanfattning av teori.....	22
3.4	Sammanfattning och konkretisering av frågeställning.....	23
4.	Redovisning av insamlat material.....	25
4.1	Röster från projektledningsgruppen.....	25
4.3	Sammanfattning av empirin.....	30
4.4	Hur hanterade projektledningsgruppen gentrifieringsprocessen?.....	32
4.5	Slutsatser.....	36
5.	Avslutande del.....	37
5.1	Diskussion.....	37
5.2	Summering.....	39
5.3	Reflektioner.....	40
6.	Källförteckning.....	41
6.1	Litteratur.....	41
6.2	Andra källor.....	41
7.	Bilagor.....	43
7.1	Intervju med Tommy Birgersson.....	43

7.2 Intervju med Tommy Birgersson (2).....	47
7.3 Intervju med Bengt Larsen, socialdemokrat.....	50
7.4 Intervju med Carin Wredström.....	54

1.1 Introduktion och problembeskrivning

Runt om i Sverige kan vi hitta påtagliga förändringar av gamla arbetarkvarter som tidigare varit slitna och nergångna med en boendegrupp oförmögen att förändra situationen utan hjälp från kommunens ledning. Förnyelseprocessen av en stad eller stadsdel är något som ofta sker som en naturlig övergång mellan gammalt och nytt. Beslutsfattarna väljer att satsa på specifika platser att förnya och rusta upp för att dessa i ett senare skede blir föremål samt förebilder för stadsdelen i stort. Stadsförnyelsen leder även till att boendegruppen förändras i den utsträckningen att lägre klasser förflyttas och ersätts med den välbärgade medelklassen. Denna process heter gentrifiering och nedan finns en ytterliggare beskrivning kring vad som sker i Helsingborg.

Vad händer i Helsingborg?

I slutet av 1800-talet påbörjade Helsingborg sin stora industriella expansion vilken krävde plats för fabriker och arbetarbostäder och som resultat blev den södra delen av staden det stora tillväxtområdet. Arbetarstadsdelen präglades av 1800-tals byggnader som revs under 1960-talet och ersattes av höga byggnader som var tidsenliga för dem åren. Söder börjar vid Trädgårdsgatan och sträcker sig västerut mot Öresund, på sin södra sida stannar den upp vid Malmöleden som delar upp den och stadsdelen Gåsebäck, österut fortsätter den och innefattar stadsdelarna Eneborg och Högaborg som avslutas vid Viskängen.¹ De sociala problemen, brottsligheten, arbetslösheten och segregationen var startskottet för förändringsarbetet av stadsdelen. På Söder får var fjärde invånare socialbidrag och arbetslösheten är stor². I området Högaborg fanns det 6,5 – 7,8 % och i Södercity 3,8 – 5,1 % öppet arbetslösa oktober 2007³, dessa två har en av de högsta siffrorna av arbetslöshet i Helsingborg. På Söder har 30,9 % av befolkningen eftergymnasial utbildning, siffran skiljer sig mot Norra Helsingborgs invånare där procentsatsen ligger på 48,7 %. Antalet invånare med utländsk bakgrund,

¹ Thuveesson 2006:66f

² Thuveesson 2006:50-64

³ <http://www.helsingborg.se/templates/ColumnLinkList.aspx?id=44948&epslanguage=SV> 08-05-01

det vill säga invånare födda utomland eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands, låg på 23,6 % i Helsingborgs kommun 2007-12-31. Beroende på vilket område på Söder ligger antalet invandrare på allt mellan 28-60 % av invånarna⁴.

De styrande i Helsingborgsstad ville ha en mer integrerad och attraktiv stadsdel, detta mål skulle uppnås genom fysiska förändringar och därav uppkom ”Söder i Förändring” projektet vid årsskiftet 2000/2001. Redan under tidiga 1990-talet fanns det tankar på att ena staden och undanröja barriärerna som skiljde Norr och Söder åt. Den sociala situationen ansågs vara ohållbar, stadsdelen var nedsliten, skräpig och invånarna kände sig otrygga.⁵ Den 28e mars 2007 tog Helsingborgs kommunfullmäktige beslut att ombilda sina hyresrätter på området Högaborg och Eneborg till bostadsrätter. Dessa områden anses vara resurssvaga där hyresrätter uppgår till 2/3 av alla lägenheter. Ombildningen ser kommunen som ett led i en utveckling att skapa mer resursstarka stadsdelar.⁶ Den fysiska förändringen av Söder skulle genomföras med tre grundläggande principer; varsamhet, långsiktig hållbar utveckling och delaktighet från invånarna. Den sistnämnda punkten lades det extra stor vikt vid. Syftet med delaktighet var att få kunskaper och erfarenheter från medborgarna. Gruppsamtal med 1500 personer gjordes och fler än 800 enkäter blev en del av underlaget för förändringarna. Den samlade kunskapen gav upphov till de 31 förändringsobjekten. Förutom gruppsamtalen med fokusgrupperna jobbade en annan grupp av experter med förändringarna. De tog bland annat fram strategierna för förändringarna och hur det skulle kunna komma att se ut i framtiden. Utöver detta involverades forskare och sakkunniga för att analysera strategierna utifrån åtta perspektiv på långsiktig hållbar utveckling; hälsa, socialt liv, trygghet, tillgänglighet för funktionshindrade, kulturmiljö, miljö, sysselsättning samt samhällsekonomin.⁷ Efter att de 31 förändringsobjekten valts ut angelägenhetsgraderades och kostnadsberäknades dem.

⁴ <http://www.helsingborg.se/templates/StandardPage.aspx?id=564&epslanguage=SV> 08-05-01

⁵ Processen Söder i Förändring – Slutrapport 2006:8

⁶ <http://www.helsingborgshem.se/> 08-05-22

⁷ Processen Söder i Förändring – Slutrapport 2006:14

Avsikten med förändringen var att projektet skulle leda till att Söder utvecklades till en stadsdel som attraherar företag, nya boende och turister. Effekterna av detta förväntas bli ekonomiska vinster, ökad stolthet hos Söders invånare och en positivare bild av Söder hos de övriga invånarna i Helsingborg. Förutom detta ska Söders mångkulturella bild behållas men det offentliga rummet ska få en standard likvärdig de andra stadsdelarnas. Förändringarna på Söder ska skapa förutsättningar för hållbar utveckling, mycket tid och tanke ska läggas på de boendes hälsa, ekonomiska situation och miljön. Projektet anses vara en långsiktig process där de boende ska vara en del av förändringsarbetet, speciellt ska kvinnor och ungdomar läggas stor uppmärksamhet vid. De konkreta målen utformades vintern 2000/2001 och de sociala målen skulle nås genom fysiska förändringar av stadsdelen. Här följer några av dem som går att läsa i slutrapporten:

- *Genom de förändringar vi planerar och genom ökat inflytande ska befolkningen bli friskare och bättre.*
- *Vi ska underlätta bildandet av mötesplatser, skapa ett centrum för närdemokrati och öka invandrarnas kunskaper i svenska.*
- *Trafiksituationen ska förändras så att cyklister och gående får mer plats. Även tillgängligheten för funktionshindrade ska öka.*
- *Det ska bli fler och större gräsmattor och planteringar. Samtidigt ska parker, gator och torg bli vackrare och renare och därmed mer inbjudande.*
- *Fler bostäder ska byggas samtidigt som befintliga boendemiljöer förbättras. Segregationen ska minska genom jämnare social och etniska spridning på alla stadsdelar.*
- *Området vid Södergatans norra del, Stadsparken och Trädgårdsgatan ska förändras så att det på ett naturligt sätt länkar samman de norra och södra delarna av Helsingborgs centrum.*

Vi kommer vidare i uppsatsen att behandla denna upprustningsplan och med hjälp av relevant teori inom området fördjupa oss i och analysera vad som sker på Söder idag. Vi har valt att studera gentrifieringsprocessen ur ett habitus perspektiv där Bordieus klassynpunkter kommer att anammas. Habitusbegreppet hjälper oss att se gentrifieringprocessen ur en synvinkel som riktar sig på värde.

1.2 Uppsatsens syfte

Syftet med vår undersökning är att öka förståelsen kring den roll som de kommunala beslutsfattarna spelar i gentrifieringsprocessen. Vi intresserar oss för vilken medvetenhet som finns bland kommunala beslutsfattare kring gentrifieringsprocessens resultat och vilken effekt andra aktörer kan ha på processen.

1.3 Frågeställning

- Hur hanterade projektledningsgruppen gentrifieringsprocessen?

För att enklare kunna förhålla oss till teorin och empirin kommer frågeställningen ytterligare brytas ner och konkretiseras i slutet av teorikapitlet.

1.4 Uppsatsens disposition

Uppsatsens disposition följer en klassisk struktur där första avsnittet ovan är en redogörelse för uppsatsens bakgrund, syfte och frågeställning. Vidare i andra kapitlet presenteras valet av metod samt hur vi har gått tillväga med våra intervjuer samt den övergripande insamlingen av empiriskt material.

I tredje avsnittet finner läsaren en presentation av de teorier vi valt att belysa då i detta fall grundläggande teori kring gentrifieringsprocesser samt en presentation av Bordieus tankar kring samhällsklasserna.

När teorierna väl är presenterade leds läsaren in i det empiriska materialet där det insamlade materialet presenteras. Senare förs en analys av resultatet varav slutsatserna presenteras.

I den avslutande delen av uppsatsen förs en diskussion kring vilken betydelse våra slutsatser kan ha för vidare forskning kring temat. Slutligen sker en reflektion kring arbetets fortlöpande samt resultat.

2. Metod

Vårt tillvägagångssätt för uppsatsen var att utgå ifrån en induktiv ansats där utgångspunkten låg i observationer och resultat. Intresset för stadsdelen Söder i Helsingborg var givet och för att studera den process som pågick blev vi introducerade för begreppet gentrifiering. I det induktiva angreppssättet är teorin resultatet av en forskningsansats och det var det mönster som följdes genom uppsatsens utveckling.⁸ Bryman talar självklart om svårigheten i att arbeta renodlat med induktion eller deduktion och visst finner man exempel på båda delar under uppsatsens fortlöpande vilket är det mest förekommande.

Uppsatsen kommer att baseras på utsagor från den dåvarande projektledaren för ”Söder i Förändring”, Tommy Birgersson och medlemmarna i projektledningsgruppen, vice ordförande i stadsbyggnadsnämnden och socialdemokraten Bengt Larsen samt kommunfullmäktiges ordförande, moderatpolitikern Carin Wredström. För att kunna fånga dessa individers uppfattning samt tolkning av sin sociala verklighet kommer vi att utgå ifrån en kvalitativ metod.⁹ Inom kvalitativ forskning finns det två begrepp, validitet och reliabilitet, där validiteten handlar om analysen undersöker det den ämnar studera medan reliabiliteten handlar om resultatets konsistens.¹⁰ Bryman menar dock på att dessa begrepp i många fall kan vara svåra att skilja åt främst då de ofta går hand i hand, om en mätning inte är reliabel kan den inte heller vara valid. Validitet är dock stark knuten till kvalitativ forskning

2.1 Urvalsprocessen

Tommy Birgersson var den första person som vi fick kontakt med och tack vare hans intresse i uppsatsen samt engagemang i projektet ”Söder i förändring” har våra intervjuer med honom varit väldigt givande. Under projektet var Birgersson projektledare och det är han som har fungerat som spindeln i nätet på tjänstemannanivå samt drivit fram många utav de förändringar som har skett genom

⁸ Bryman, A. 2002:22

⁹ Bryman, A. 2002:35

¹⁰ Kvale 1997: 85

projektet. Som projektansvarig har Birgersson även varit en utav dem som varit ute på fältet och talat med invånarna för att senare lyfta fram de objekt som borde förändras. Carin Wredström är idag kommunfullmäktiges ordförande i Helsingborg men under projektet var Wredström vice ordförande och då även ytterst delaktig i de beslut kommunen valde att fokusera på. Birgersson och Wredström hade under denna tid en direkt kontakt då de båda var med i projektledningsgruppen. Under uppsatsen fungerar Wredström som en representation för kommunens talan ur en moderatisk synpunkt. Bengt Larsen är vice ordförande för stadsbyggnadsnämnden i Helsingborg och även han har varit delaktig som medlem av projektledningsgruppen. Larsens roll liknar Wredström då även han varit delaktig i beslutsprocessen på politisk nivå. Larsen kommer under uppsatsen föra stadsbyggnadsnämndens talan från en socialdemokratisk synpunkt.

2. 2 Intervjuer

De intervjuer som vi genomförde var av kvalitativ karaktär där intervjuformen är halvstrukturerad. Detta innebär att man utgår ifrån en rad teman samt förslag till relevanta frågor vilka inte är fasta utan formbara.¹¹ I och med att vi använder oss av kvalitativ forskningsintervju har vi baserat vår intervjuforskning enligt Kvales sju stadier. Dessa sju stadier är *tematisering, planering, intervju, utskrift, analys, verifiering* och *rapportering*.¹² Den kvalitativa forskningsintervjun innebär en beskrivning av intervjupersonens kunskaper och livserfarenheter,¹³ samtidigt som den halvstrukturerade formen gav oss möjlighet att följa upp svaren och de intressanta berättelser som intervjupersonen hade att bjuda på.¹⁴

Vi tillämpade Kvales sju steg genom att först formulera vår inledning, syfte och frågeställning för att få en bättre bild av vad det är vi vill undersöka.¹⁵ Samtidigt som vi formulerade detta och vi i gruppen var överens sökte vi en överblick över hela

¹¹ Kvale, S. 1997:117

¹² Ibid.1997: 85

¹³ Kvale, S. 1997:35

¹⁴ Ibid. 1997: 117

¹⁵ Kvale.1997: 85

undersökningen innan intervjuerna genomfördes.¹⁶ Dessutom skulle vi på det här sättet kunna få en bättre inblick till den kunskap som vi eftersträvade.¹⁷ I det här stadiet utformade vi frågor till våra intervjupersoner. Vi utformade en rad olika frågor som passade vår halvstrukturerade intervjuform däribland inledande-, uppföljnings- och sonderandefrågor.¹⁸ Omständigheterna avgör hur många personer som ska intervjuas eftersom antalet intervjupersoner beror på undersökningens syfte.¹⁹ Våra intervjuer är, som tidigare nämnt, genomförda med tre personer, kommunanställda, som har god insikt i förändringen av Söder i Helsingborg och alla tre fick ungefär samma frågor, fast anpassade till deras svar. Vi hade redan innan vi genomförde intervjuerna en bra bild över vilka planer som fanns för Helsingborg, dels i projektet H+ men även i projektet ”Söder i förändring”. Detta underlättade vårt val av intervjupersoner. Det var viktigt för oss att kunna anpassa intervjufrågorna till det som vi fann intressant från intervjupersonens befattning.²⁰

Våra intervjuer genomfördes med hjälp av en intervjuguide där vi ställde öppna frågor och försökte anpassa intervjun så mycket som möjligt till hur den utvecklades.²¹ Vi använde oss främst av inledande frågor och uppföljningsfrågor som skapade en öppen diskussion. Ibland kunde våra intervjupersoner gå in på kringliggande ämnen som gjorde att vi istället fick ställa sonderande frågor för att få ut så mycket av intervjun som möjligt. Detta eftersom de kringliggande ämnen oftast handlade om aspekter i temat som visade sig vara relevant för vår undersökning.

Efter att intervjuerna genomfördes var det dags att förbereda materialet för analys, vilket vi gjorde genom att överföra det från talspråk till skriftspråk. Den här arbetsprocessen underlättades genom att vi hade spelat in intervjuerna på band, vilket gjorde att vi satte oss ner och lyssnade igenom bandet och överförde intervjuerna på papper. För att kunna fastställa den analysmetod som bör genomföras tittade vi på intervjumaterialets karaktär. Vilka svar vi hade fått och hur dessa kan relateras till forskningsfrågorna och syftet.²² I det här stadiet ska

¹⁶ Ibid. 1997:95

¹⁷ Ibid 1997:85

¹⁸ Ibid 1997: 124

¹⁹ Ibid. 1997: 97

²⁰ Ibid 1997: 117

²¹ Ibid. 1997:85

²² Kvale. 1997:85

man redan i förväg ha tänkt igenom hur intervjun ska analyseras, innan den väl genomförs.²³ Detta var precis vad vi gjorde genom att i förväg analysera och diskutera i gruppen vad intervjupersonerna skulle kunna tänkas svara på våra frågor. Efter att vi fastställt analysmetoden fastställde vi intervjuernas validitet och reliabilitet. Slutligen bearbetade vi materialet i syfte att rapporteringen eller uppsatsen skulle bli läsbar och intressant.²⁴

3. Teori

Vi kommer nedan att redogöra för den teoretiska utgångspunkt vi har anammat för att bäst passa vår undersökning. Grunden för arbetet ligger i två omfattande teoretiska begrepp vilka har ett gemensamt mål att underlätta våra slutsatser samt exemplifiera vårt syfte och vår frågeställning.

3.1 Gentrifiering

I början på vår arbetsprocess introducerades vi för begreppet gentrifiering vilket vi tidigare var obekanta med. Tidigt kunde vi se likheter mellan förändringen på Söder i Helsingborg och gentrifieringsprocessen, därför valde vi att använda oss utav denna teori för att tolka vad som håller på att ske på Söder idag.

Termen gentrifiering blev känd genom den brittiska sociologen Ruth Glass studier under 1960-talet. Hon använde termen gentrifiering för att beskriva distriktsprocesser och urbana förändringar som började påverka London på 1960-talet. De förändringar som hon beskrev och som skedde i London är idag kända som ”klassisk gentrifiering”. Gentrifiering betyder ”förflyttning av en redan existerande befolkning av låg klass”.²⁵

Gentrifiering sker nästan uteslutande i gamla arbetarkvarter ofta i innerstadsområdet, där renoveringar inte är särskilt vanliga. Detta berör fastigheter, torg och gator som är nedslitna och som inte har prioriterats under många år. I stadsdelar som dessa bor det inte bara arbetare utan även immigranter, många äldre människor, studenter och människor med låg social profil, vilka lockas dit av låga

²³ Ibid. 1997:162

²⁴ Ibid. 1997:85

²⁵ Lees, L et al. 2008: 4

hyror och närhet till centrum. Stadsdelen har väldigt ofta sin egen identitet starkt inpräglad hos de boende, där finns en livlig atmosfär som skiljer sig märkbart från andra delar av staden.²⁶

Gentrifiering är renoveringar och upprustningar, av just sådana gamla kvarter, som ska göra stadsdelen attraktivare för medelklassfamiljer. Medelklassen och företagen lockas dit vilket leder till att stadsdelen får högre status²⁷ vilket medför olika konsekvenser för de redan bosatta i området. Dessa kommer vi att närmare behandla i ett senare avsnitt av teoridelen.

Under förändringsprocessen jobbar de delaktiga mycket med marknadsföring kring området för att locka fler intressenter. Ju längre förändringsarbetet fortskrider desto större dragningskraft får stadsdelen och de tidigare ointresserade för området börjar nu sakta få upp ögonen för det.²⁸ Verksamheter och nya företag lockas till den uppfräschade stadsdelen vilket även förändrar populationen under dagtid.²⁹

Exempel på gentrifiering går att hitta på många platser runt om i världen. Beroende på hur områdena såg ut från början, hur stor befolkning de hade och vilka förändringar som skedde får inte alla gentrifieringsprocesser samma resultat.³⁰

I dagens samhälle är det den högutbildade medelklassen som styr den ekonomiska, kulturella och teknologiska sektorn vilka är de riktiga vinnarna.³¹ Deras värderingar och syn på världen dominerar den allmänna opinionen och kan till och med bestämma vilka aktioner makthavarna ska utföra. I jämförelse med den högutbildade medelklassen är arbetarklassen omoderna, omärkbar och osynlig. Konsekvenserna av detta blir att den lägre klassen inte kan förändra något på egen hand och har heller inte den makt som krävs för att påverka den allmänna opinionen.³²

Dagens information om nedgångna innerstadskvarter brukar vara inriktad på brottslighet, segregation, utanförskap och immigration. Endast problem med stadsdelarna lyfts fram på ytan och en del av forskningen kring gentrifieringen kan då

²⁶ Franzén 2005:54-58

²⁷ Lees, L et al. 2008: 10

²⁸ Lees L et al 2008:10

²⁹ Franzén 2005:54

³⁰ Lees L et al 2008:13

³¹ Wacquant 2008:199

³² Ibid

endast koncentrera sig på fördelarna med den. Nackdelarna som medförs med att medelklassen flyttar in, att hyrorna stiger och tvingar de redan utsatta i samhället att flytta ignoreras, då experter och sakkunniga endast följer värderingar satta av medelklassen utifrån deras värde synpunkt.

Allt eftersom gentrifieringen började visa sig under sena 1900-talet började forskare få upp ögonen för fenomenet. År 1979 utvecklade Phillip Clay sina teorier kring gentrifieringsprocessen som han delade in i fyra olika steg. Stegen utvecklades för att beskriva processen samt ge en inblick i framåtskridandet.³³

3.1.1 Fyra steg i gentrifieringsprocessen

Steg 1.

Ofta påbörjas gentrifieringsprocessen med att en liten grupp privata fastighetsägare börjar renovera objekt för eget bruk. I det här stadiet är uppmärksamheten kring renoveringarna liten men fler och fler börjar få upp ögonen för dem. Initiativet till förändringarna tas inte av kommunen eller nationella investerare. Koncentrationen av förnyelser sträcker sig oftast på några få kvarter.³⁴

Steg 2.

Marknadsföringen ökar i omfång och fler investerare börjar visa sitt intresse för renoveringarna. Oftast letar dem efter enkla projekt som inte kräver mycket kapital. Ett namnbyte av stadsdelen är oftast aktuellt i detta steg i gentrifieringsprocessen. Nya gränser dras och identifieras i det här stadiet och stadsdelen börjar uppmärksammas allt mer i media.³⁵

Steg 3.

Initiativ tas till större projekt och de privata fastighetsägarna är inte längre de mest relevanta aktörerna. De urbana förnyelserna påbörjas i detta steg. Renoveringar sprider sig till den närliggande infrastrukturen och inspirerar till förnyelse. Visuella förändringar är nu påtagliga vilket leder till förändring av attraktionskraften hos

³³ Ibid. 2008: 30

³⁴ Lees, L et al. 2008: 31

³⁵ Ibid

stadsdelen. I sin tur leder detta till ökade hyrespriser i det utsatta området. En större förflyttningsgrad till området sker och detta på grund av att potentialen i att få en bra avkastning på investerat kapital uppmärksammas. Stadsdelen marknadsförs i större utsträckning för att locka fler medelklassinvånare vilket även skapar en efterfrågan på allmänna resurser i stadsdelen. Om det tidigare fanns märkbara problem i stadsdelen utförs nu åtgärder för att minska dem.³⁶

Steg 4.

De mest omfattande förändringarna av stadsdelen har i detta stadium redan tagit plats och på många platser finner vi påtagliga bevis för gentrifieringen. Medelklassen tar allt större plats i området och de flesta fastigheter är förändrade och förnyade. Nya fastigheter byggs eftersom efterfrågan är stor och utbudet oftast begränsat. De nya invånarna är välutbildade och är mer ekonomiskt starka än de som bodde i området tidigare. Handeln inom området ökar och butiker och andra servicerelaterade verksamheter ökar och expanderar särskilt i områden med nära kopplingar till centrum. Invånarna i staden kan identifiera en märkbar prishöjning med även en mer utvecklad konkurrens mellan närliggande verksamheter.³⁷

3.1.2 Olika aspekter av Gentrifiering

Dagens forskning kring gentrifiering tar upp både för- och nackdelar med den. De fördelar gentrifieringen leder till är att stadsdelen renoveras och fräschas upp. Fastigheterna byggs ofta om till både biografier, restauranger och hotell, för att på så sätt främja den lokala ekonomin.³⁸ Infrastrukturen som helhet förbättras så pass mycket att den nu leder till en ökad positiv inställningen, stadsdelen blir mer inbjudande och börjar attrahera medelklassinvånare.³⁹ Då fler invånare med pengar och utbildning börjar flytta in till området ökar de ekonomiska resurserna. Som en kontrast mot den socialt svaga befolkningen som bodde i området tidigare, betalar nu

³⁶ Ibid

³⁷ Lees, L et al 2008:32f

³⁸ Ibid. 2008:201

³⁹ Lees, L et al 2008:195f

den nya mer skatt och konsumerar i större utsträckning vilket gynnar den lokala ekonomin och handeln. Nya verksamheter och företag börjar satsa på stadsdelen vilket leder till fler nya jobb i området.⁴⁰

Enligt Wacquant är information, från politikernas sida, som beskriver arbetarkvarteren är vinklad åt det negativa hållet, den lägger stor vikt vid brottslighet, segregation, utanförskap och andra sociala problem som finns i området. Problemen blir det enda som lyfts fram vilket gör att en gentrifiering enklare kan genomföras. Forskare och experter kan då lättare argumentera för de positiva aspekterna med gentrifieringen, eftersom den då anses kunna lösa alla de ovan nämnda problemen i stadsdelen. Som en del i gentrifieringsprocessen ombildas hyresrätterna till bostadsrätter, hyrorna stiger och många tvingas flytta vidare till billigare bostäder i andra delar av staden. Vissa av de sakkunniga inom området tycks se gentrifieringen som en bra åtgärd för att ”lösa” problemen genom reoveringar och upprustningar, deras åsikter går i samma riktning som medelklassens syn på processen och dess värderingar kring den.⁴¹ Medan andra påpekar att för att området skall ha en fortsatt hållbar utveckling krävs att fastigheter inom området ska vara bebodda av samma sociala och etniska tillhörigheter som tidigare.⁴² Enligt Bourdieu har bostadspolitikerna en dubbelsidighet när det gäller politikernas roll i bostadsmarknaden. På den ekonomiska sidan av bostadsmarknaden är det de som sätter lagar och reglerar bygg och finansiering. De bestämmer även vem som är välkommen att köpa, hyra eller äga en bostad. Detta gör att politikerna kan styra på vilket sätt områden ska befolkas och vilka som bör bo där. Arbetarna och de med färre ekonomiska resurser i samhället är de som mest förlitar sig på att makthavarna ska fatta rätt beslut gällande boendemarknaden tack vare deras maktposition.⁴³

Som vi ovan nämner i gentrifieringsprocessens olika steg så beskrivs ofta första steget i den benämningen att privata fastighetsägare börjar rusta upp sina objekt, vilket i sin tur inte alltid stämmer eftersom det i många fall är politikerna som står bakom besluten. Makthavarna i kommunen kan välja att låta den privata sektorn ta hand om

⁴⁰ Ibid. 2008:195

⁴¹ Lees, L et al 2008:196, Wacquant 2008:200f

⁴² Fairsteen, S. & Campbell, S. 2002: 247

⁴³ Bourdieu ur Wacquant 2008:2001

boendeformerna, men de kan även själva välja att starta igång en gentrifieringsprocess. Ett stort dilemma som identifieras är att problem som tidigare existerat i det gentrifierade området nu istället för att lösas, endast förflyttas. Detta kan då leda till att närliggande områden kommer att stå inför samma problem som det gentrifierade området tidigare gjorde.⁴⁴

I sin artikel kommer Wacquant (2008) till slutsatsen att stor hänsyn borde tas när man tittar på gentrifieringsbegreppet och vad den egentligen innebär, begreppet bör ses ur ett klassperspektiv där de rika och utbildade sätter ramar inom vilka värderingar bildas. Forskarna måste se upp med de prefabricerade problemen som lyfts upp kring en stadsdel som gör att en gentrifiering av området blir legitimt.

Som vi har beskrivit i ovanstående text sker gentrifiering endast i vissa områden med en specifik population där denna skall ersättas med medelklassen. För att kunna problematisera gentrifieringsprocessen kommer vi att utgå ifrån Bourdieus tankar kring status och värde. Bourdieu kommer även att bidra till en djupare insikt till hur samhällskikten uppkommer samt hur de bör värderas.

3. 2 Teoretiskt perspektiv

Uppsatsen har som tidigare nämnts två olika teoretiska utgångspunkter där teorin kring gentrifiering hjälper oss att tolka och beskriva den process som sker på Söder idag medan den andra delen kommer att beskrivas mer ingående nedan. Bourdieus habitus perspektiv är ett synsätt utifrån vilken vi kommer att dra slutsatser och analysera projektledningsgruppens hantering av gentrifieringsfrågan under analys och slutsatser. Vi hoppas att med hjälp av Bourdieus tankar kunna redovisa för hur och varför hanteringen av gentrifieringsprocessen har skett.

3.2.1 Habitus

Under hela livet samlar vi människor in erfarenheter och intryck, som vi får genom direkt och indirekt inlärning. Dessa lagras i vårt sinne och blir ett ramverk, en ordning

⁴⁴ Ibid. 2008:195

av strategier efter vilka vi agerar, tänker, handlar samt orienterar oss i den sociala världen. Detta ramverk kallar Bourdieu för habitus.⁴⁵ Varje person är unik på grund av sina erfarenheter i livet och därför är inget habitus den andre lik. Det är utifrån vårt habitus som vi tänker, agerar, uppfattar och värderar andra människor och ting. Även om alla människor har en unik habitus och ingen är den andre sig lik så har Bordieu valt att dela upp habitus i olika klasser dessa som en förenkling av verkligheten. Bordieus klassindelning gör det enklare för oss att jämföra olika individer eller klasser med varandra. Bordieu menar att människor med liknande erfarenheter och upplevelser tillhör samma klass. Till exempel kan en grupp människor utan mycket pengar och hög utbildning sättas in i samma grupp eftersom de då har liknande erfarenheter i livet. Habitus är inget som kan förändras över en natt utan den finns hårt inpräntad i oss men i samband med att vi får en ökad tillgång till resurser eller kapital så kan vi byta habitusklass. När en individ byter habitus kan komplikationer ske då exempelvis bara för att man helt plötsligt vunnit på lottot och nu har större tillgångar så betyder inte det att man känner sig hemma i ens nya habitus.

3.2.2 Ekonomiskt kapital

Det ekonomiska kapitalet innefattar materiella tillgångar, så som aktier, bilar och avkastning i form av pengar. Individer med god ekonomiskt kapital är även de som kan lära om de ekonomiska spelreglerna, till exempel investeringar, aktier och fonder bland annat. Bourdieu menar att utbildning är en direkt koppling till det ekonomiska kapitalet eftersom utbildning leder till jobb och högre inkomst. De människor som får högre inkomst stiger även i status inom den gruppen de är aktiva i. Den stora fördelen och styrkan hos det ekonomiska kapitalet är att en ökning av denna leder direkt till högre status i samhället. Människor i samhället som funnit ett sätt att tjäna mycket pengar utan någon som helst utbildning eller inverkan från de andra kapitalen för ökad status oavsett vad arbetet går ut på. Förenklingen innebär att en explosiv ökning av

⁴⁵ Bourdieu 1984 ur Broady 1991

ekonomiska tillgångar leder omedelbart till en högre status. Det ekonomiska kapitalet fyller sin funktion likaså gör det sociala som handlar om våra relationer till varandra.⁴⁶

3.2.3 Socialt kapital

Alla förbindelser en person har så som släktband, vänskap, kontakter, arbetskollegor och skolkamrater räknas in under det sociala kapitalet. Detta kapital har alla människor tillgång till, dock varierar det i hur stor utsträckning. En grupp människor, vare sig det är ett arbetslag, medlemmar i en förening eller liknande, slår ihop sina kapital för att utnyttjas av varandra. Det kan vara kontakter som leder till jobb, bli inbjuden till olika tillställningar eller liknande. När det sociala kapitalet fungerar som en väg till ett jobb, leder den även till ett högre ekonomiskt kapital. Det sociala kapitalet är svårt att mäta men det går att dra slutsatser kring det. Ett exempel är att om individen inte är aktiv i någon förening, har inget arbete etcetera leder detta till ett lägre socialt kapital vilket i sig kan leda till utanförskap. Denna tes kan kopplas till Söder med högst antal arbetslösa i Helsingborg. Oftast är det så att i områden med många arbetslösa och hög utanförskap finns det inte tillräckligt många nätverk för att stödja och hjälpa dessa individer⁴⁷. Kopplingen mellan det sociala kapitalet och de övriga är på så sätt väldigt tydliga.⁴⁸

3.2.4 Kulturellt kapital

Det kulturella kapitalet är konkreta tillgångar av till exempel examina men innefattar även hur väl en person är kultiverad, om man är väl insatt gällande konst och klassisk musik, litteratur och hur kultiverat individens språkbruk är. För att ha ett högre kulturellt kapital krävs att individen är väl införd i de samhälleliga normerna som finns inom det samhälle han eller hon verkar i. Personer med högt kulturellt kapital är väl förtrodda med den goda smaken. Ju fler av dessa tillgångar individen förfogar över desto högre kulturellt kapital besitts. Kopplingen mellan det kulturella och

⁴⁶ Broady 1991:209-211

⁴⁷ Thuveson 2008:110

⁴⁸ Bourdieu 1986:249ff

ekonomiska kapitalet är inte direkt. Det vill säga att en examen behöver inte ge högre inkomst direkt, många akademiker har idag inte höga löner, där lärargruppen och sjuksköterskor är en av dem grupperna. Det är dock viktigt att påpeka att individer med högre examina sedan länge tillbaka har tillskrivits högre status i samhället.⁴⁹

3.2.5 Symboliskt kapital

Det kapital som knyter an till alla de andra är det symboliska kapitalet. Det symboliska kapitalet är en mängd olika resurser som kan utnyttjas av en grupp människor. Detta kapital är även det som blir igenkänt av gruppen och som även tillsätts värde. Bourdieu menar att detta förklarar varför vissa universitet eller examina har högre prestige och status än andra. Dessa tolkningar utav värde uppkommer inte hos individen, utan hela gruppen. Det symboliska kapitalet är knutet till tid och rum, examina från ett annat land kan vara mindre värt än en likvärdig från Sverige, oberoende av universitetens kapacitet. Alla tillgångar kan tillskrivas värde beroende på tid och rum. Det symboliska kapitalet hör även direkt ihop med de tidigare kapitalen, på så sätt att en examen som ses som värdefull leder till ett högt symboliskt kapital men även ett kulturellt. Detsamma gäller dyra smycken och bilar som har ett högt symboliskt värde samt ekonomiskt.⁵⁰

3.3 Sammanfattning av teori

Enligt Alen (2008) är normer och vad som är rätt/fel alltid i relation till medelklassen. Medelklassen står för med andra ord det ouppnåeliga som arbetarklassen aspirerar och vill uppnå. Olyckligtvis finns en brist på resurser, med resurser menas ekonomiskt, socialt, kulturellt och symboliskt kapital. Denna relation mellan arbetarklassen och medelklassen sig i uttryck även i gentrifieringsprocessen där stadsdelar och områden önskas lyftas upp till medelklassnormen för en stadsdel. Forskare och i detta fall kommunen väljer dock att fokusera uppmärksamheten på processens positiva sidor

⁴⁹ Broady 1991:169ff

⁵⁰ Broady 1991:169

med argumenten om att förändringarna i många fall är oundvikliga. Alen (2008) talar även om denna relation där endast koncentrationen på gentrifieringens positiva sidor tas med i beräkningen vid renoveringar och upprustningar. Medelklassen använder sig gärna av dessa argument för att rättfärdiga sin moral och sina värderingar i gentrifieringsprocessen och sin likgiltighet mot arbetarklassen vars område de invaderar med renoveringar och upprustningar.⁵¹ Bourdieus tankar om samhället kan hjälpa till att förklara gentrifieringen. Enligt Bridge (2001) går det, enligt Bourdieus tankar, tolka gentrifieringen som ”fält” där de olika kapitalen samexisterar och innehas av olika klasser. Tillgången till de olika sorters kapital gör det enklare för klasserna att distansera sig från varandra. Bridge (2001) menar även att det är de med social makt, de som har den största mängden kapital, som har monopol att kunna rangordna och klassificera samhället, eftersom det är dem som besitter den kunskapen. Medelklassens strategier som baseras på deras kunskap blir ett symboliskt våld gentemot arbetarklassen i innerstadsdelarna som ger sig i uttryck av gentrifieringen.⁵²

Vidare i uppsatsen kommer vi att använda oss av gentrifieringsteorin som struktur för upplägget av vår empiri och analys. Bourdieu kommer att utgöra ramen för våra tankar kring gentrifieringsprocessen och projektledningens hantering av den.

3.4 Sammanfattning och konkretisering av frågeställning

För att enklare kunna bearbeta vår frågeställning har vi valt att utgå ifrån fyra frågor vars svar utgör frågeställningen. Dessa fyra frågor bäddar även för vår slutsats, analys och diskussion vidare i texten.

- Vilka faktorer bidrog till att förändringsarbetet satte igång?
- I hur utsträckningen var projektledningsgruppen medvetna om gentrifieringsprocessen under arbetet gång?
- Vilken insikt finns kring makten att påverka resultatet av gentrifiering?
- Vilken roll spelar invånarna i förändringsarbetet?

⁵¹ Allen 2008:182

⁵² Bridge 2001:92

4. Redovisning av insamlat material

I den här delen av uppsatsen kommer vi att presentera vårt empiriska material, som är våra intervjuer med delar av projektledningsgruppen; Tommy Birgersson, Bengt Larsen (s) och Carin Wredström (m).

4. 1 Röster från projektledningsgruppen

Som ovan nämnts har vi valt att koncentrera oss på fyra konkreta frågor vars svar utgör frågeställningen. Presentationen av det empiriska materialet kommer att följa detta mönster.

1. Vilka faktorer bidrog till att förändringsarbetet satte igång?

Sammanfattningsvis kan vi påstå att förändringarna som skett på Söder har berott på två omfattande faktorer enligt våra undersökningar. Den första och främsta har varit det behov som funnits att rusta upp de fysiska miljöerna på Söder för att de boende i området ska vara nöjda med sin stadsdel. Enligt Birgersson var ett problem den ökade invandringen på 70-talet vilket förvärrade situationen. Redan i slutet på åttiotalet började man diskutera den förändring som invånarna ansåg att Söder var i behov av. Söder har sedan länge tillbaka varit ett område där arbetarklassen dominerat och detta avspeglades på den fysiska miljön runtomkring området menar Birgersson. Många mindre projekt från invånarnas initiativ har funnits under åren men dock inget riktigt omfattande som skulle krävas för att rusta upp stadsdelen. Byggnader och gator var nedgångna och slitna och enligt samtliga intervjuer fann man ett missnöje hos de boende på Söder. En upprustning av Söder var något som kommunen inte tidigare hade valt att satsa på inte i form av engagemang eller ur ett ekonomiskt perspektiv enligt Larsen.

Den andra stora faktorn som spelat en omfattande roll för förändringsarbetet har varit det mål att försöka förändra den inställning som vissa individer har haft till stadsdelen. Kommunfullmäktige Carin Wredström talar om den magiska gräns mellan Norr och Söder där Trädgårdsgatan alltid fungerat som en barriär mellan de två.

Kommunen har sedan länge tillbaka försökt med många medel att sudda ut denna gräns men tidigare aldrig lyckats. Upprustningen av Söder skulle fungera som ett led i denna process men det skulle även hjälpa till att lösa de sociala problemen som finns runt stadsdelen. Målet med förändringen har aldrig varit att lyfta Söder till att bli mer som Norr utan att Söder skulle kunna leva på sina egna kvalitéer menar samtliga intervjupersoner. Istället för att riva och sedan bygga nytt så har man i kommunen tagit hänsyn till tidigare projekt för att undvika att förstöra sådant som är fördelarna på Söder. För att kunna förändra den negativa attityd som tidigare fanns gentemot Söder samt bidra till att lösa de sociala problemen så har kommunen valt att belysa 31 punkter i förändringsarbetet. Enligt Larsen och Wredström fanns en enlighet bland de kommunala partier kring vad som borde prioriteras under förändringsarbetet. Viktigt att belysas är även den enlighet som fanns kring den stolthet som finns hos invånarna gällande stadsdelen. Söderborna har alltid varit mycket stolta över stadsdelen och nu var det dags att sprida den inställning till resten av staden med hjälp av projektet.

2. I hur stor utsträckning var projektledningsgruppen medvetna om gentrifieringsprocessen under arbetets gång?

När vi talar om begreppet gentrifiering kan vi konstatera att samtliga intervjupersoner aldrig tidigare hört talas om det. Under våra intervjuer valde vi att först presentera begreppet för att se vilken reaktion detta medförde för att sedan mer utförligt förklara och beskriva vad det innebar. Under intervjun med Larsen kan vi konstatera att stadsbyggnadsnämnden är positivt inställda till det faktum att man med hjälp av upprustningen bidrar till att en mer resursstark boendegrupp flyttar in vilket även i sin tur kommer att förbättra ekonomin på Söder. Larsen menar dock att detta inte får ske på bekostnad av dem som tidigare bodde i området. Då förändringarna på Söder endast är en liten del av ett större projekt med mer omfattande byggnationer och renoveringar visar Larsen en viss oro för hur det kommer att sluta för stadsdelens invånare. Ett mycket tydligt tecken på att det sker en förändring på Söder är omvandlingen mellan hyresrätter och bostadsrätter menar Larsen. Tyvärr kan man se en brist på kunskap inom området samt en öppen diskussion kring konsekvenserna hos politikerna vilket även förvärrar situationen påpekar Larsen.

Enligt intervjun med kommunfullmäktiges ordförande Carin Wredström menar hon på att begreppet gentrifiering aldrig varit något som man har diskuterat inom kommunen men dock har man varit medveten om de konsekvenser som gentrifieringen kan medföra. Wredström talar om initiativet från kommunen att försöka skapa en mer blandad boendegrupp med invånare med både svensk och utländsk bakgrund. Ett led i denna utveckling var att stänga ner Gustav Adolfsskolan på Söder. Genom att rusta upp och förfina de fysiska miljöerna på Söder tror hon att inställningen till området kommer att förändras, dock verkar man vara väl insatt i det faktum att det är viktigt att behålla en stor del av det gamla för att undvika att byta ut hela boendegruppen mot en ny sådan. Statten är ett bra exempel på hur man valde att gå in och förnya hela området utan att ta hänsyn till dem som bodde där. Här menar Wredström att kommunen har lärt sig något utav sina misstag. Detta försökte man undvika på Söder genom att behålla en del av det gamla. Hon menar även att en viss del av populationen är förändrad idag, detta tack vare de nybyggnationer som skett på Söder under de senaste åren. Wredström erkänner även det faktum att om man renoverar och upprustar till den grad att boendegruppen tvingas flytta så skapar man ingen lösning på problemen.

Birgersson är även han obekant med begreppet gentrifiering dock är han väl insatt i liknande projekt runt om i Sverige bland annat Möllan och Söder i Stockholm. Här menar Birgersson att det är svårt att göra en jämförelse med vad som håller på att ske i Helsingborg.

”Möllan var endast en upprustning av stadsdelen medan när vi är klara med Söder så kommer vi att ha byggt en helt ny stadsdel. De förändringarna som sker är endast en naturlig övergång mellan gammalt och nytt, detta är inget som vi kan stoppa, förändring måste ske visserligen både på gott och ont.”

Birgersson 2008-04-28

3. Vilken insikt finns kring makten att påverka resultatet av gentrifiering?

Under projektets början gav Larsens roll i stadsbyggnadsnämnden honom makten att kunna säga nej till vissa ändringar som inte skulle gynna invånarna på Söder. Han tar upp exemplet med att bygga om lägenheterna till mindre lägenheter, som på så sätt skulle kunna tvinga iväg stora familjer från Söder, vilket han som vice ordförande i stadsbyggnadsnämnden sa nej till. Sådan makt har kommunen menar han, de kan dock inte säga nej till upprustningar som leder till högre hyror. Kommunfullmäktiges beslut att omvandla en del av hyreslägenheterna på Söder till bostadslägenheter menar han är förfärligt. Han menar inte att han är emot alla bostadsrätter på Söder men tycker att det redan finns många och att vanliga människor också ska ha någonstans att bo. ”Signalen är tydlig” säger han under intervjun och oroar sig för att ett sådant beslut från kommunfullmäktige kommer att göra att privata bostadsbolag kommer att följa efter. Även om Larsen idag tillhör oppositionen hoppas han kunna påverka förändringen till ett positivt utfall. Larsen menar även på att det idag redan konverteras många hyresrätter till bostadsrätter, bollen är redan satt i rullning, men lyckas Helsingborgs kommun förhindra att gentrifiering sker på Söder kommer de att ha lyckats med något som ingen annan har, någon annanstans, berättar han under intervjun.

Enligt Wredström finns det inte mycket kommunen kan göra för att påverka resultaten av gentrifieringsprocessen. Hon menar på att kommunen inte kan säga till byggherrarna hur de ska bygga och vad som behövs byggas. Helsingborgsstad kan heller inte bygga billiga lägenheter utan det enda de kan hjälpa till med är att fräscha upp staden. Wredström anser att kommunen heller inte kan påverka antalet bostadsrättsomvandlingar, enligt henne äger Helsingborgshem bara en liten del av hyresrätterna på Söder. De flesta bostadsrätterna ägs av bostadsbolaget HSB. Då omvandlingen mellan hyresrätter och bostadsrätter sker ökar ofta boendekostnaderna och de som inte har råd att bo kvar tvingas flytta ut. Eftersom Helsingborgshem bygger nya lägenheter efter en viss standard innebär detta oftast de människor som inte har råd att bo kvar efter en omvandling till bostadsrätter har troligtvis inte heller råd att flytta in i nya lägenheter. Wredström menar då att dessa människor troligtvis kommer att flytta till områden där det finns äldre hyresrätter i bättre prisklasser. Trots att det inte finns en öppen dialog kring problemet enligt Wredström vill hon ändå påpeka

vikten av befolkningen på Söder inte ska behöva flytta vilket skulle leda till att en helt ny stadsdel föds. Hon hoppas på att uppfräschningen av gator och torg skulle leda till att privata fastighetsägare också började bry sig om sina lokaler och börja snygga upp dem.

4. Vilken roll spelar invånarna i förändringsarbetet?

Då 50 procent av invånarna på Söder har utländskt bakgrund skickades enkäterna om förändringsarbetet ut på olika språk för att alla skulle kunna delta. Vissa av projekten var bara riktade till barn berättar Larsen. Det stora projektet om Furutorpsparken riktade sig just till barn där de fick vara med och bestämma hur de ville ha parken. Larsen tror att detta har varit stort demokratiprojekt från början där alla var med, men att deltagandet har dalat och nu är kommunen inte i kontakt med invånarna längre. Enligt honom borde nästa steg vara att samla ihop information om de boende är nöjda med utvecklingen och hur kommun ska gå vidare och vad mer behövs göras. Hans roll i stadsbyggnadsnämnden gjorde att han ofta var i kontakt med invånarna. Än idag är han ute bland människorna på Söder och pratar med dem men det är inte i samma utsträckning som när projektet startade. Larsen anser att kommunen borde återuppta kontakten med de boendena och skapa mötesplatser där idéer och tankar kan ventileras. Han tror att detta skulle ge invånarna tillbaka känslan av att de kan vara med och påverka förändringarna.

Wredström bekräftar bilden som Larsen ger av att kommunen såg en relevans i att involvera invånarna. Det var de boende som valde vilka objekt som skulle renoveras och upprustas medan de slutgiltiga besluten låg i ledningen händer. Meningen med projektet var att alla skulle vara delaktiga och att alla skulle ha en chans att få sin åsikt hörd. Demokratiinslaget var en väldigt viktig del i hela förändringsarbetet påpekar Wredström. Det svåra har varit att involvera allas åsikter, många människor med olika idéer var med och vissa fick inte sina viljor igenom. Överlag anser hon att ”Söder i Förändring” har fångat upp idéer från invånarna på ett bra sätt vilket har bekräftats då ingen kritik har förts fram gentemot arbetsprocessen. Projektet visar även att söders invånare bryr sig om sin stadsdel och gärna är med och bidrar med sina tankar och åsikter. Tack vare att projektet innefattade ett så pass stort inslag av invånarnas egna

åsikter så är Wredström väldigt nöjd med processen. Hon anser även att kommunen har marknadsfört projektet på ett bra sätt till invånarna vilket har lett till att alla har kunnat vara med och förstå vad det har gått ut på.

Birgersson berättar att projektgruppen kallade projektet för ett demokratiprojekt istället för stadsförnyelse. Han är stolt över att fler än 3000 människor på något sätt var delaktiga i skapandet av förändringen av miljöerna på Söder. Som exempel tar han upp förändringen av Gustav Adolfs torg. Arbetsprocessen började långt innan själva upprustningen satte igång. Först var man tvungen att kontakta alla de människor och företag som verkade inom området för att kunna ta reda på vilka förändringar de var mest intresserade av. Larsen vittnar även om mötena med torghandlarna och butiksägarna. De var där besluten togs om var torget skulle placeras, på vilken sida av kyrkan och hur stort det skulle bli. Birgersson talar även om delprojektet vilket involverade boende och fastighetsägare i visionen att rusta upp innergårdarna på Söder. Detta var ett sätt att låta invånarna aktivt ta sitt ansvar i projektet. Birgersson menar att poängen med "Söder i Förändring" var att alla som vistades på Söder skulle vara med och bestämma och delta.

4.3 Sammanfattning av empirin

Genom vår empiri däribland våra intervjuer kan vi konstatera att de bakomliggande faktorerna till förändringen av stadsdelen Söder berodde bland annat på att området var nedgången och slitet och på så sätt i behov av en upprustning. Stadsdelen har sedan länge tillbaka varit en arbetarstadsdel där medelklassen lyst med sin frånvaro. Den massiva invandringen på 70-talet var ännu ett steg i utvecklingen vilket förvärrade situationen. Engagemanget från kommunen sida har varit minimalt vilket bland annat bidragit till den negativa inställningen till Söder. Genom att rusta upp och renovera hoppas kommunen att inställningen till Söder skall förändras. Genom de fysiska förändringarna var kommunens intention även att hjälpa till att lösa de sociala problem som dominerade i området. Någon mer ingående redogörelse för detta finner vi dock inte.

Begreppet gentrifiering är något som kommunledningen inte var bekanta med sedan tidigare. Under intervjuerna kan vi dock se att det finns en uppmärksamhet, samt

pågående diskussioner kring de konsekvenser som gentrifieringen kan bidra till. Genom redan avslutade projekt finner projektledningen exempel på både positiva och negativa förändringsprocesser, här lär man sig av sina misstag och kan undvika att samma saker inträffar igen. Larsen nämner att lyckas man förändra Söder på det sätt som planeras är detta första gången någon lyckas med något sådant. De olika intervjupersonerna har givetvis olika inställningar till gentrifieringens resultat. Mer specifikt kan detta även relateras till de olika politiska blocken som driver staden. Vi kan konstatera att vi ser en brist på mer öppen diskussion kring konsekvenserna av förändringsarbetet särskilt kring hur det kommer att påverka de boende i området idag men även i framtiden.

Samtliga intervjupersoner har sin egen bild av den makt de anser att de har att påverka resultatet av gentrifieringen. Osämjan ligger i hur förändringsarbetet kan påverkas för att minimera de negativa resultaten med gentrifieringen. Kommunen har bland annat sagt ja till att omvandla hyresrätter till bostadsrätter i en del av Söder. Detta skulle sända en tydlig signal till de privata fastighetsägarna i området och kunna leda till en förflyttning av den resurssvaga befolkning som inte längre skulle ha råd att bo kvar. För att balansera antalet hyresrätter och bostadsrätter i Helsingborg bygger kommunens fastighetsbolag nya hyreslägenheter runt om i Helsingborg, bland annat på Söder. Det är dock inte troligt att de som inte skulle ha råd att bo kvar på Söder, skulle kunna flytta in i de nybyggda lägenheterna. En lyckad förändringsprocess skulle resultera i att höja statusen på Söder, framhäva och stärka dess kännemärken så som torghandeln och den mångkulturella atmosfären, samt ge invånarna en stadsdel att vara stolta över och känna sig trygga i.

Vi kan konstatera att ”Söder i Förändring” har haft ett starkt inslag av lyhördhet. Alla hushåll på Söder fick enkäter och information om förändringsarbetet och uppmuntrades till att medverka i förändringarna. Samtliga invånare kunde involveras då informationen gick ut på olika språk. Fler än 3000 svarade och skickade in sina idéer och åsikter om upprustningen, vilket från kommunens betraktas som en succé och som projektledningsgruppen är stolta över. Möten med befolkningen hölls ofta där tankar och idéer ventilerades och fokusgrupper valdes ut för att involveras djupare i arbetet. Under förändringsarbetet delade deltagandet från både kommunens och

invånarnas sida. I dagsläget finns ingen kontakt med invånarna och ingen kännedom från kommunens sida finns om invånarna är nöjda med förändringarna som har skett.

4.4 Hur hanterade projektledningsgruppen gentrifieringsprocessen?

I den här delen kommer vi att analysera hur projektledningsgruppen hanterade gentrifieringsprocessen med hjälp av vår teori samt deras utsagor.

Startskottet för gentrifieringsprocessen skiljer sig ofta åt beroende på vilket område man väljer att studera. En gemensam faktor är dock att den sker nästan uteslutande i gamla arbetarkvarter där renoveringar och upprustningar annars är ovanliga. Larsen påpekar det faktum att kommunen tidigare visat väldigt lite intresse för Söder vilket var en bidragande faktor till att området såg ut som det gjorde. Likt många andra gentrifieringsprocesser var det några få aktörer som till en början visade intresse för en upprustning medan kommunen är de som står bakom besluten. När arbetet satts i gång och den uppåtgående spiralen börjar snurra kan det vara svårt att identifiera vilket stadium man är i samt vart man är på väg. Enligt våra undersökningar finner vi att Söder befinner sig i stadium nummer tre, där större renoveringsprojekt påbörjas och stadsdelen börjar marknadsföras för att locka medelklassinvånare. Wredström påpekar att hon kan se en viss förändring i populationen i stadsdelen och ökade hyrespriser är ett faktum för invånarna. De visuella förändringar som kan utläsas i empirin är även de ett faktum till den ökade attraktionskraften till området som sker i det tredje stadiet i gentrifieringsprocessen. Birgersson menar nu att kommunen gör sitt för att förändra områdets visuella objekt och nu väntar man sig att de privata fastighetsägarna och entreprenörer drar sitt strå i stacken. Marknadsföringen för området ökar i tredje stadiet vilket vi kan se exempel på då Söder nu har sin givna plats i turistbroschyerna i staden.

För att kunna ge en förklaring till varför förändringen sker har vi valt att börja med att utgå ifrån Bordieus kapital. På grund av bland annat arbetslösheten och den låga utbildningsnivån, har majoriteten av invånarna ett lägre ekonomiskt-, socialt-, kulturellt- och symbolisktkapital i jämförelse med resten av staden. Detta ville man i kommunen förändra för att få ett mer ekonomiskt oberoende och starkare område. Eftersom kommunen i slutrapporten talar om att lösa sociala problem ser vi det som att

detta bör göras med en ökning av resurserna till området med fler arbetsmarknadsprogram, integrationsprogram och andra hjälpmedel som kan hjälpa människor som är utanför samhället. Problematiken ser vi i den intention som fanns att lösa sociala problem med hjälp av upprustningen., då vi i slutrapporten endast kan läsa om mindre delprojekt som fanns för att förändra de boendes situation på Söder.

Som vi tidigare konstaterat har projektledningsgruppen utifrån de intervjupersoner vi valt att studera ingen kunskap om begreppet gentrifiering dock ser vi en kännedom gällande de effekter processen kan få. Problematiken kring detta är den bristande diskussion som finns kring processens negativa konsekvenser för de boende i området menar vi. Larsen ser även detta som ett problem vilket är positivt då han kan inleda diskussioner kring ämnet på politisk nivå. Dock ser Larsen det som positivt att man med hjälp av upprustningar kan bidra till att en mer resursstark boendegrupp flyttar in i området vilket är en utav de grundläggande tankarna bakom gentrifieringsprocessen. Att lösa problemen i det utsatta området genom upprustning och förnyelse vilket i sin tur senare leder till att boendegruppen förändras skapar nya problem för andra områden runt om i staden. Detta är ett faktum som projektledningsgruppen verkar vara medvetna om dock ser vi inte att man på något sätt jobbar aktivt med att försöka förbättra situationen.

Beroende på vilket parti som styr och politikernas bakgrund och erfarenheter, eller habitus enligt Bourdieu, färgar det riktningen på politiken i kommunen. Då vi påverkas av vårt habitus, påverkar det också våra beslut i vardagen och arbetslivet. Larsen är socialdemokrat och Wredström moderat och vi kan utläsa att deras åsikter om gentrifieringsprocessen skiljer sig åt.

År 2007 tog kommunfullmäktige beslutet att omvandla hyresrätter som ägs av Helsingborgshem på området Högaborg på Söder, till bostadsrätter. De boendena tackade nej, men signalen till de privata fastighetsägarna var tydlig. Om kommunen väljer att satsa på bostadsrätter skickar det en signal till de boendena att en förändring håller på att ske och till de privata fastighetsägarna att sådana omvandlingar står kommunen bakom. Röster från oppositionen hördes men i dagsläget är det de som styr som bestämmer. Vi ser även en klar skillnad mellan de politiska blocken i förhållande till makten att påverka gentrifieringsprocessen. Wredström menar att politikerna inte

har den makt som krävs att påverka de privata fastighetsägarna. Larsen menar annorlunda och argumenterar för att regleringar av byggen i kommunen som tas av stadsbyggnadsnämnden kan göra att riktningen av gentrifieringsprocessen påverkas.

Politikerna är de som bestämmer vem som ska bosätta sig var och genom finansieringar och restriktioner kan de påverka privata fastighetsägare. Ofta skyller de ansvariga politikerna på de privata fastighetsbolagen och på så sätt gör sig fria från allt ansvar för gentrifieringsprocessen, när det egentligen är de som får bollen i rullning. Det kommunala fastighetsbolaget Helsingborgshem bygger nya hyresrätter runt om i Helsingborg, men enligt Wredström kommer de som tvingas flytta från Söder inte ha råd att bo i de nya lägenheterna, utan skulle få söka sig till äldre lägenheter i närområden. Även om gentrifieringen leder till negativa konsekvenser för de som bor i området, för den med sig positiva resultat till kommunen. Det gentrifierade området blir attraktivare för både medelklassen och nya företag vilket ökar konsumtionen och den ekonomiska vinsten. Detta kan vara en av anledningarna till varför vissa av makthavarna inte tror sig kunna påverka eller inte vill påverka gentrifieringsprocessen som sker på Söder. Genom att påverka förändringsarbetet i rätt riktning skulle det leda till att stadsdelen får behålla sin charm och ändå vara attraktivt, en förflyttning av redan utsatta i samhället skulle undvikas och stadsdelen skulle kunna ha en fortsatt hållbar utveckling och leva på det som gör den annorlunda och speciellt.

Ekonomisk vinning och en attraktivare stadsdel på bekostnad av de redan utsatta i samhället sker genom gentrifiering som ses som ett symboliskt våld mot arbetarklassen. Vilka resultat gentrifieringen leder till beror på vilka normer vi väljer att se på dem med. Den ”goda smaken” erhåller medelklassen då de har mest symboliskt makt. Detta leder till att många situationer ofta relateras till medelklassens perspektiv. Det är deras ”goda smak” som avgör vad som anses attraktivt och framgångsrikt. Genom en gentrifiering lyfts stadsdelar upp för att passa medelklassens normer om vad en tilldragande stadsdel är. Medelklassens syn på gentrifiering är det som gör att en kommun kan undvika ifrågasättande situationer under gentrifieringsprocessen för att hjälpa de boenden och istället för att fokusera på sin egen ekonomiska vinning med förändringen. De positiva resultaten med en gentrifiering värderas mer än de negativa enligt medelklassens normer.

Andelen öppet arbetslösa, socialbidragstagare och den låga utbildningsnivån bland Söders befolkning bidrar till att de boende och området klassas som resurssvagt. I stadsdelar som utsätts för gentrifiering bor ofta invandrare, studenter och andra med lägre ekonomi. Detta gör att de blir en lätt måltavla för sådana omfattande förändringsarbeten på grund av deras brist på makt att påverka. Istället får dessa invånare förlita sig på makthavarna, som ska ta rätt beslut i bostadspolitiken. I dagens samhälle är det den välutbildade medelklassen som håller i makten och styr, vars makt att påverka makthavarna är större än hos arbetarna. På så sätt är vi tillbaka på samma ruta igen, det är de som besitter den ”goda smaken” som styr samhället.

När det gäller ”Söder i Förändring” var lyhörddhet genom att de boendena involverades en av de viktigaste punkterna. Politikerna och alla inblandade såg till att skapa mötesplatser där makthavarna och arbetarna kunde träffas och diskutera fram en förändring. Detta betyder att arbetarna på Söder kunde vara med från början av projektet och till stor del själva bestämma vilka förändringsobjekt som det skulle satsas på. Att informationen om förändringsarbetet skickades ut på olika språk, betyder att politikerna satsade på att nå ut till alla, även dem som stod utanför samhället språkmässigt. Kommunens insats fick en bra utdelning då över 800 enkäter skickades in och mer än 3000 röster hördes. Invånarna tilläts inte vara passiva och kommunen satte nästan hela makten i deras händer i början av förändringsarbetet. De boendena och deras fastighetsägare involverades bland annat i att snygga upp innergårdarna, vilket tyder på en stor vilja att låta invånarna känna av att de kan påverka.

I dagsläget finns inga mötesplatser med de boendena på Söder längre och kontakten mellan kommunen och dem är bruten. Förändringsarbetet har kommit en lång väg men det tycks finnas lite intresse i att följa upp kontakten med de boende. Makten att påverka som de en gång tilldelades har ryckts bort och ligger nu återigen i makthavarnas händer. Nu är de i en situation där de ånyo får förlita sig på att kommunen och dess politiker ska ta de rätta besluten. Att inte låta invånarna vara med och påverka i slutskedet av förändringarna och fortsätta vara involverade i projektet vittnar om vilka värderingar som styr förändringsarbetet i dagsläget. I Helsingborgskommun samverkar många människor med olika kapital i sitt bagage, med hjälp av dessa kapital och habitus blir det enkelt att distansera sig från varandra

och invånarna i staden. Distansen till de boende på Söder berättar vilka som styr förändringsarbetet idag.

4.5 Slutsatser

Brist på engagemang och ekonomiska resurser från kommunens sida under flera år ledde till att situationen förvärrades på Söder, som ledde till att segregation, sociala problem och brottslighet blev startskottet för förändringsarbetet. Genom stadsförnyelsen och projektet ”Söder i Förändring” skulle de sociala problemen åtgärdas. Nu, några år in i förändringsarbetet ser vi att processen har kommit till steg tre i gentrifieringsprocessen.

Projektledningsgruppen var positivt inställd till att öka den resursstarka befolkningsnivån på Söder, vilket även är en av grundtankarna bakom gentrifieringsprocessen. Fler satsade resurser på Söder skulle leda till ett uppsving för ekonomin och leda till mer arbete. Startskottet för förnyelsearbetet började med goda intentioner, där kommunen ville förbättra för alla samhällsklasser och inte bara inriktat sig på en eller några.

Gruppen hade enligt våra observationer ingen kännedom om själva begreppet gentrifiering, dock var de insatta i hur processen fungerar och effekterna av den. Även om kunskapen fanns, hade projektledningsgruppen inte mycket makt över gentrifieringsprocessen. Förloppet är en självgående spiral som många gånger är svår att identifiera och stoppa. Stadsförnyelsen som projektledningsgruppen ansvarade för är bara en del i gentrifieringsprocessen. Andra institutioner inom både den offentliga och privata sektorn jobbar med olika förändringar som kan påverka utgången av processen. I hur stor utsträckning kommunen kan påverka uppfattas annorlunda av våra intervjupersoner, där de inte är överens om hur långt kommunen kan sträcka sig. Vi ser dock att kommunen driver processen fram genom att ge tydliga signaler, till både befolkningen och dem privata fastighetsägarna, genom att främja en bostadsrättsomvandling på Söder. Hur den här processen styrs kan ha att göra med vilken habitus de inblandade parterna har.

Projektet hade ett stort inslag av demokrati vilket gjorde att de boende i början var involverade i stadsförnyelsen genom bland annat möten med politikerna för att

diskutera förändringarna på Söder. Detta tolkar vi som att projektledningsgruppen var intresserade av att Söderborna själva skulle sätta sin prägel på förändringen och på så sätt påverka utgången av gentrifieringsprocessen. I nuläget är kontakten med kommunen och de boenden bruten. I och med den försvunna kontakten mellan politikerna och Söderborna, kan de boendena inte längre påverka förändringsarbetet som sker.

5. Avslutande del

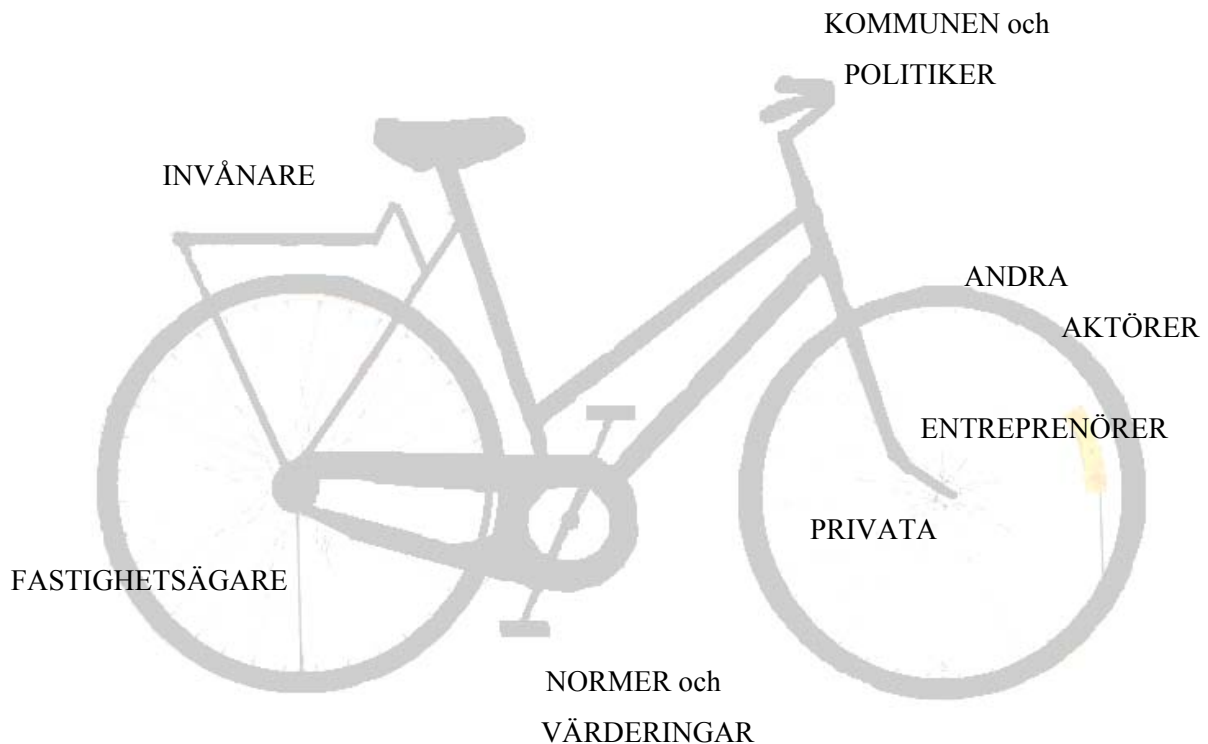
I denna avslutande del kommer vi att inleda med en diskussion där vi vidareutvecklar våra slutsatser och diskuterar gentrifieringsprocessen. Därefter kommer en kort summering av arbetet att presenteras och efterföljas av våra reflektioner kring arbetets gång.

5.1 Diskussion

Genom att involvera invånarna hade man en intention att skapa lyhördhet kring stadsförnyelse. På detta sätt skulle förändringen ske utifrån de boendes prioriteringar. Detta var ett sätt att hantera processen och undvika att sudda ut det som är en av grundpelarna för Söder. Ett exempel på detta är valet att rusta upp torghandeln och ge den mer plats istället för att ta bort den. Vi kan dock se att när gentrifieringsprocessen tar sina första steg är det få som kan identifiera den och ännu mindre förutspå vart den är på väg. Vi ser processen som en självgående spiral där många olika aktörer spelar sina förutbestämda roller så som sociala myndigheter, privata fastighetsägare, intressenter, entreprenörer och de boende i området. När spiralen väl snurrar kan det vara svårt att stoppa den och sällan ställs man inför frågan ”Vart är vi egentligen på väg?” Problematiken ligger även i identifieringen kring vad som hade kunnats göra annorlunda, under processens utveckling, för att undvika det resultat gentrifieringsprocessen får. Processens aktörer är sällan illasinnade och utifrån goda intentioner försöker man höja ett områdes status vilket ofta resulterar i negativa konsekvenser för de boende i området.

För att konkretisera våra tankar kring processen har vi valt att presentera nedanstående modell. Modellen syftar att öka förståelsen kring hur de involverade i processen påverkar varandra genom tid och rum samt vilken relation de olika aktörerna kan ha.⁵³

GENTRIFIERINGSCYCKELN

Som vi ser det är den självgående cykeln en symbol för gentrifieringsprocessen där olika aktörer samarbetar för att driva cykeln framåt. Det som driver fram gentrifieringsprocessen är de värderingar och normer som finns i samhället och dessa speglas i cykelns pedaler. Värderingarna och normerna fungerar som motorn för gentrifieringsprocessen. Ett exempel på hur dessa påverkar processen är hur man värderar invånarna. Detta ger sig i uttryck genom försumning av stadsdelen där invånare med lägre status bor. År av slitage leder till en oattraktiv stadsdel som mynnar ut i att invånarna börjar visa sitt missnöje för området. Viktigt att belysa är det faktum att pedalerna representerar alla normer i samhället. Styret ser vi som en symbol

⁵³ Llewelyn S. (2003)

för kommunen och styrande instanserna i samhället. Det är dem som bestämmer i vilken riktning gentrifieringsprocessen kommer att röra sig åt vilket influeras av politikernas habitus. Beroende på vilket parti styrelsen tillhör så kommer processen att drivas åt den riktning som deras habitus rättfärdigar. Även om vi ser att styret fungerar som en central roll i processen är det viktigt att påpeka att cykeln redan är satt i rullning och makten är därav begränsad. Cykelhjulen ser vi som en representation av de olika aktörerna i samhället såsom privata fastighetsägare, entreprenörer, intressenter och andra med ekonomiskt intresse för processen. De stora vinnarna kan vara de privata fastighetsägarna vilka kan tjäna på att höja hyrorna i samband med att stadsdelen blir mer eftertraktad genom stadsförnyelsen. Hjulen är dock inte helt fria att välja den väg som passar dem bäst utan är tvungna att följa styrets riktning, detta genom bland annat bostadspolitiken och andra restriktioner. Som ett bagage som sällan får sin röst hörd sitter de boende på pakethållaren. Detta gör att invånarna är utelämnade till makthavarna och förlitar sig på att dem tar de rätta besluten och styr cykeln på rätt väg.

5.2 Summering

För att få en ökad förståelse kring gentrifieringsprocessen valde vi att rikta in oss på projektledningsgruppen för ”Söder i Förändring”. Genom intervjuer kunde vi komma fram till att projektledningsgruppen inte hade makt för att kunna stoppa och väldigt lite för att påverka gentrifieringsprocessen. Gentrifiering är en självgående process som är svår att stoppa och påverkas av många olika aktörer. En av våra viktigaste brännpunkter var att kunna titta på gentrifieringen ur ett teoretiskt perspektiv. Vi kunde därför identifiera ett samband mellan värde och status hos de stadsdelar och dess boende som utsätts för gentrifiering. För att bättre kunna förklara detta samband och hur det kan påverka processen använde vi oss av Bourdieu och hans tankar om värde och klassamhället.

5.3 Reflektioner

Ett av de centrala problemen för vår uppsats har varit att vissa av intervjupersonerna varit politiskt korrekta vilket ledde till att en viss del av informationen var begränsad.

Vi är nöjda med vårt val av metod, då vi känner att denna mängd information endast kunde förmedlas genom intervjuer.

Vår förhoppning är att läsaren har kunnat utläsa svaret på vår forskarfråga men även att det finns en ökad förståelse kring kopplingen mellan Bourdieu och gentrifiering. För oss var kopplingen mellan Bourdieu och gentrifiering given och vi hoppas att läsaren ser detta tydliga samband. Vi hoppas även att läsaren ser den röda tråden genom hela arbetet och att modellen bidrar till en ökad förståelse för gentrifieringsprocessen. Vi önskar att informationen i uppsatsen har varit tillräckligt mångsidig för att läsaren själv ska kunna dra slutsatser samt vilja fundera vidare kring temat.

6. Källförteckning

6.1 Litteratur

- Allen, Chris. 2008. *Gentrification 'Research' and the Academic Nobility: A Different Class?* Blackwell Publishing Ltd, Vol 32.1
- Alvesson, M. & Sköldböck, K. 2008. *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur
- Bourdieu, P. 1993. *Kultursociologiska texter*. Brutus Östling Bokförlag
- Broady, D. 1991. *Sociologi och epistemologi*
- Bridge, Gary. 2001. *Estate Agents as Interpreters of Economic and Cultural Capital: The Gentrification Premium in the Sydney Housing Market* Blackwell Publishers Ltd, Vol.25.1
- Bryman, A. 2002. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber AB
- Fainstein, S. & Campbell, S. 2002. *Readings in Urban Theory*, Blackwell Publisher Ltd
- Franzén, M. 2005. *New social movements and gentrification in Hamburg and Stockholm: A comparative study*. Journal of Housing and the Built Environment. Vol 20 sid. 51-77
- Kaijser, L. & Öhlander, M. 1999. *Etnologiskt fältarbete*. Lund Studentlitteratur
- Kvale, S. 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur
- Lees, L. Slater, T. & Wyly, E. 2008. *Gentrification*. Taylor & Francis Group
- Llewellyn S. 2003. *What counts as "theory" in qualitative management and accounting research? Introducing five levels of theorizing*. The University of Edinburgh
- Thufvesson, O. 2006. *Den fjärde staden*, Helsingborgs stad
- Wacquant, L. 2008. *Relocating gentrification: The Working Class, Science and the State in Recent Urban Research*. International Journal of Urban and Regional Research. Vol 32.1 sid. 198-205

6.2 Andra källor

2006. *Processen Söder i förändring - Slutrapport*. Helsingborgs stad
- Birgersson, Tommy, Projektledare för "Söder i förändring". 2008-04-28

Larsen, Bengt, vice ordförande i stadsbyggnadsnämnden. 2008-06-13

Wredström, Carin, stadsfullmäktige. 2008-06-08

<http://www.helsingborgshem.se/> 2008-05-22

<http://www.helsingborg.se/templates/ColumnLinkList.aspx?id=44948&epslanguage=>

[SV](#) 2008-05-01

<http://www.helsingborg.se/templates/StandardPage.aspx?id=564&epslanguage=SV>

2008-05-01

7. Bilagor

7.1 Intervju med Tommy Birgersson

Karolina: Vilka var de bakomliggande orsakerna till att projektet ”Söder i Förändring” drog igång?

Tommy: Det berodde på den ökade invandringen som kom i slutet av 70-talet och början av 80-talet. Ehhh och då kan man säga att redan på slutet av 80-talet började man diskutera. Vi måste göra något på Söder, alltså det är jättegammalt va alltsedan nedgången började så pratade man vi måste göra någonting och det har funnits en massa små projekt genom åren och inget har varit mer dagslängd egentligen.

Karolina: Vad är det som har gjort att den här vändningen har skett tror du att man skulle kunna peka ut en tio olika orsaker? Det är ju jättestor skillnad nu jämfört med då (...)diskussion för att förtydliga frågan

Tommy: Den här uppåtgående spiralen vi jobbar med på Söder handlar om attityder. Att få folk att berätta för andra hur samhället ser det att det är vackert och intressant. Mycket mer än vad vi ser. Vi ser det så väldigt olika när jag själv går på Söder så kan jag uppleva spänningen och det här som lite kul och så va och jag ser inte det som andra ser som skulle vara fult eller jo det är klart att jag ser det men jag lägger inte så mycket märke till det så det kan vara lite olika där. Men för att slutföra det här nu så när man till slut kom igång så var det ju alltså på 90-talet så var det ju då man bestämde sig verkligen att nu ska vi göra någonting och så kom det här arbetet igång precis säkert typ och så började vi jobba med ”Söder i Förändring!”. Och ehhh då, målet som vi delvis gjorde var ju att vi skulle eeh ja det var ju sociala mål att vi skulle bidra till en minskad segregation i staden och öka tryggheten och så vidare. Men de målen som vi sedan använde oss utav var rent fysiska det vill säga vi skulle eller vi bestämde oss för att Söder skulle bli så attraktivt att fler vill besöka stadsdelen, fler vill flytta dit kanske till och med fler företagare vill etablera sig, Tasty House och lite sånt. Det var ehhh rent alltså hur vi skulle göra detta jo vi ska snygga upp Söder helt enkelt göra en massa skapa snyggare, vackrare, trevligare fysiska miljöer där gator, torg, parker etcetera, det var det vi jobbade med i ”Söder i Förändring”. Jag minns vår stora grej, demokrati inslaget i vår verksamhet, vi kallade ibland för demokratiprojektet istället för stadsförnyelse därför att vi hade ett väldigt stort inslag av medborgardeltagande i det vi gjorde. Det är konstigt att vi inte, där är själva grejen med (står i broschyren) vi hade faktiskt om man räknade sammanlagt 3000 som var

delaktiga i själva skapandet av förändringen av miljöer på Söder. Så när man nu byggde om Gustav Adolfs torg så var det jättelångt arbete bakom som handlade om att dom som bor, jobbade i Gustav Adolfs torg var med och bestämde hur det skulle se ut. Så att det var verkligen poängen bakom att "Söder i Förändring" att deltagarna som dom som bor och arbetar alltså fastighetsägare och butiksägare på Söder. (finns mycket mer har inte hunnit skriva ner det)

(...) diskussion kring var Karolina bor, om att hennes hushåll hade fått information om upprustningen.

Tommy: Om vi tittar på Tasty House så tror jag att det var ett resultat av vårt arbete att dom flyttade dit. Måste ha funnits insikt hos Tasty House ägare att Söder kommer att bli något i framtiden. Söder är på g. Här är det värt att satsa. Och det hade vi ju genom stadens projektet "Söder i Förändring" visat för företagarna att vi är beredda att rusta Söder med kommunala pengar ehhh men saken var att positiva uppåtgående spiraler ska komma igång så måste fastighetsägare och butiksägare dra sitt stå i stacken. Tasty House är ett sådant strå, mycket tydligt strå ehhh ahh. Men det är klart att det fanns andra anledningar. Dom såg ju en möjlighet att tjäna pengar och det kanske är det viktigaste klart. Så ahh. Talar om Tasty House (...). Perfekt exempel på när en stadsdel är på väg upp att fler spännande företagare kommer dit och vill starta verksamhet. Sånt är jättebra. Men vi får ju inte glömma bort att vi renoverar hela simhallen för fyra år sedan som en effekt av "Söder i Förändring" och vi byggde om Södergatan, vi byggde om Carl Krooksgatan, vi har byggt om, vi har städat upp och vi är på g. Nu är det små gatorna vid bibblan som vi ska ge oss på och det är ju också ett sätt att öka.

Karolina: Så projektet fortsätter?

Tommy: Aah, I den (pekar på broschyren) beskriver vi: 31 tillsammans med dom som bor på Söder tog vi fram 31 fysiska förändringsobjekt som vi tyckte var, det sållades fram 31 i vårt arbete. Och så lät vi experter och forskare titta på vad dom trodde, blir det en hållbar utveckling om vi satsar på dessa och sen tog politikerna ställning till eller rangordnade dessa 31 punkter så nu finns dessa rangordnade och vi kan bocka av den ena efter den andra va och smågatorna kring bibblan är ett av de här, Trädgårdsgatan skulle jag vilja säga som nästa objekt. Den är ju avgörande för dom båda stadsdelarna. Stadsparken ingår också som en del, nu gjorde dom en upprustning av stadsparken för några år sen där det var ja, skrap på ytan tycker jag i alla fall. Man måste göra om Trädgårdsgatan och Stadsparken som tidigt så att det blir en naturlig övergång där. Det är ju nu att när man kommer från Bruksgatan, så står det att

stadsdelen fortsätter efter den här gröna ytan, det gör det inte idag va. Då kan man inte veta att det finns något på andra sidan ahh. (...)småsnack.

Tommy: Nu får du ställa några frågor för nu tappar jag fokus här känner jag.

Karolina: Har det blivit en förändring kring inställningen man hade gentemot Söder tidigare om man jämför med idag?

Tommy: jag vet inte, jag har tyvärr inte gjort någon undersökning kring det här men det här är den svåra delen, man kan bygga om och göra det attraktivt så att människor från Tågaborg också vill besöka Söder, men förändrar man våra attityder och värderingar? Svårt! Inställningen till människor från andra kulturer ändrar man dom? Det är ju inte så lätt. Sånt tar ju mycket längre tid (...) jämställdhet, Clinton och Obama i Usa osv. Jag tror att människor kommer över det här med människor från andra kulturer men det behöver ta lite tid. Vi behöver se en och annan svart människa på Söder för att folk ska vänja sig. Så är den äldre generationen på väg ut. Då får ju ske en förändring.

Karolina: Marknadsför man Söder som den mångkulturella centrum? Spelar man på det? Finns det en baktanke med det?

Tommy: Jag gör ju ofta det. När jag pratar om Söder så pratar jag ofta om den kontinentala atmosfären och det multikulturella som finns. Asså, vi har ju samma situation i Malmö där det nästan är identiskt med Söder. Där uppfattar jag det som att man kommit lite längre på resan än vad vi har gjort i Helsingborg. Helsingborg är ju mer konservativt också än vad Malmö är.

Karolina: Möllan har väl blivit lite mer av ett varumärke?

Tommy: Aah, precis. Vi har ju kultur institutionen där som drar en blandning av människor. Man här har vi ju simhallen också och när jag är på simhallen så ser jag både muslimska, åtminstone män och bara det är ju jättebra så att eehh. Men det tar tid, ja mer sen jag säger nog så här för att svara på om det har betytt någonting för integrationen mellan svenska och invandrare så när det skulle jag nog inte våga svara på. Skrattar (...).Uppsatsen som en betydelse för utvecklingen.

Tommy: Jag kan bara säga ett exempel som jag tycker är jätte talande på jobbet och så hur mycket vi har kvar att göra. Jag kom till Helsingborg i slutet av 80-talet. Då var Gustav Adolfsskolan en skola med cirka 50 % invandrare, 50 % svenska barn. 5 år senare var det i stort sätt inga svenska barn kvar.

Karolina: Ja, jag gick där.

Tommy: Gjorde du det. (...) börjar prata om Karolinas tid på skolan. Det är aldrig bra där det inte går några svenska barn i en skola, det är katastrof. Då har den spiralen gått jättesnabbt ner. Det här är svenskarnas fria val, att sätta sina elev på den skola dom vill. Man valde bort Gustav Adolsskolan, jo, av vilka skäl, man ville inte för att där var många invandrarbarn. Det blev too much, man flyttade barnen till en annan skola. Det var inte en lite del av svenskar som gjorde det utan en stor del, och det säger att vi har mycket kvar att göra. (...) diskussion kring Karolinas syster. Svenskarna bara flyttad ebarnen för att dom inte ville ha en blandning.

Karolina: Är det så för att alla som bor på Söder är invandrare?

Tommy: Nej, men varannan perosn som bor på Söder har utländsk bakgrund, alltså föräldrar födda utomlands, enligt den statistiska definitionen. Aahh, och sen är ju grejen med Tasty House, som jag tycker är suverän anlagd. Det är ju att det är en svensk och en libanes som äger det. Och om jag har förstått det, jag vet inte om det stämme,r men från början var det hälften svenskar och hälften invandrare anställda. Det var ju också bra. Idag känns det som att alla har utländskt bakgrund bland dom anställda. Ska dom jobba på tasty House ska dom ge service åt kunden, ha en bra service attityd åt kunden, som inte alltid är jättebra. För det märker jag speciellt hos torghandlarna, för du kan ee hh i några syeuropeiska länder, där finns en nonchalans och arrogans kan jag uppleva ibland. Asså som kund ska jag då betala och han bara slår in det där och ja det går faktiskt lite sådär snabbt och nonchalant. Vi, vi bjöd in till utbildning om möte med kunden. Torghandlarna var inbjudna men också butiksägarna. Det kom inte så många (skrattar). Med dom attityderna kan dom inte komma långt.

(...) Karolina berättar att hon har en kompis som jobbar som torghandlare.

Tommy: Det handlar inte om att kunna bra svenska utan hur vi svenskar fungerar. Asså, vi är olika, vi har olika sätt, vi förväntar oss olika bemötande i butik. Till exempel från syd, de har olika bemötande, det handlar inte om det bättre. Söder är ju framtiden, det är här det händer, det ska ju bli en helt ny stadsdel. Hela Söder Hamn kommer ju att byggas, det kommer 6000 nya boende. Järnvägen ska vi ju gräva ner i en tunnel och motorleden ska man ju kunna gå över. Så här kommer det att hänga ihop (visar runt på omgivningen mot tingsrätten och Campus). Möllan var ju bara reoveringar, detta här kommer att vara en helt ny stadsdel.

7.2 Intervju med Tommy Birgersson (2)

Vad har du för syn på stadsdelen?

a) Positiva?

Söder är som vilken stadsdel som helst i världen. En viktig fördel för Söder är dess centrala position. Genom detta får man en del utav stadens stadsliv eller så kallad puls. De människorna som rör sig på Söder är mer än på någon annan stadsdel blandad, inte bara gällande olika kulturer utan även åldrar. Blandningen på söder är intressant men även spännande.

b) Negativa?

På söder hittar man gamla arbetarkvarter, det är väldigt slitet, nergånget. Framför allt är de fysiska miljöerna nergångna och stadsdelen förnyas nu för att den inte ska se så sliten ut. Andra negativa aspekter på Söder är offentliga platser som är lite slitna och behöver förnyas. Vi ska bort med det gamla och in med det nya. Dessutom är det dåligt underhåll på gatorna och olika platser på Söder. Det är viktigt att det visuella förändras eftersom det är det som är mest synligt utåt på stadsdelen.

En sak som jag retar mig på är att många butiker på Söder inte har den service som svenska har. Vi svenskar förväntar oss en viss standard och jag anser att man måste ta seden dit man kommer. Vi gjorde ett försök med att utbilda torghandlarna bland annat men intresset var inte så stort. Jag anser att de är lite nonchalanta och intresserade på torget och i butikerna, nästan lite oförskämda. Integrationen fungerar inte alltid i alla lägen.

Finns det en bild av Söder som förmedlas negativt?

Det finns många fördomar kring Söder som nödvändigtvis inte stämmer överens med verkligheten. I vissa fall pratar man om Söder som en kriminell stadsdel, som inte är särskilt trygg att vistas i. På Söder kan man se människor som ser annorlunda ut än bleka svenskar och man håller ett visst avstånd till det annorlunda. Detta varierar från person till person, jag kan inte antyda att alla tycker så.

Tror du att media har en påverkan på den negativa bilden?

Angående medias roll tror jag inte att de har en så stor påverkan. Det ligger mer i fördomar, föreställningar om det som är annorlunda. I en undersökning som gjordes visade det sig att den grupp som har mest fördomar är ungdomar.

Vad kommer projektet att resultera i?

Processen för projektet är lång, finns många punkter kvar av de 31 satta punkterna. Ett stort projekt är tunnelbygget men nästa stora projekt är förändringen av Trädgårdsgatan, parken och kringliggande gator. Idag finns det ingen naturlig övergång mellan Bruksgatan och Södergatan. Vi måste ta fram en plan på hur parken ska förena de två. Stadsbiblioteket ska bli en bra mötesplats (är det redan idag). Man vill öka strömmarna mellan norrcity och södercity.

Exempel på en fysisk miljö; Furutorpsparken

Förr var den ockuperad av invandrare, de hade tagit över platsen. När man insåg att något behövde göras samlade man in de boendes tankar och åsikter om hur de ville att parken skulle förändras.

Kan det inte beror på att det bor väldigt mycket invandrare i området?

Nä, vi får inte glömma att det bor 30 % invandrare och 70 % svenskar och denna fördelning bör se likadan ut i parken.

Hur definieras invandrare?

Svenskar är alla som är födda i Sverige.

Då räknas jag också som svensk?!

Ja! (tillbaka till frågan) Målet med förändringen av parken var att skapa trygga miljöer att vistas i. Många fönster blickar mot parken vilket skulle öka tryggheten. Poängtera att det var de boende i området som bestämde hur parken skulle se ut. Viktigt var också att öka integrationen, att se till att så många olika människor som möjligt vistades här.

På vilket sätt kommer resultatet av projektet att påverka invånarna på Söder?

Tommy drar upp tidigare exempel som Möllan, Söder i Stockholm, Västerbro i Köpenhamn.

Kommer det att ske något liknande på Söder?

Självklart!

Är kommunen medvetna om detta?

Ja det är dom.

7.3 Intervju med Bengt Larsen, socialdemokrat

Vilken var din roll i projektet “Söder i Förändring”?

Bengt: Jag var politiker och ordförande i stadsbyggnadsnämnden, eller byggnads nämnden som det hette då på den tiden. När det här projektet startade så var jag vice ordförande i tekniska nämnden. Det var utifrån de här aspekterna jag var med i projektet.

Var det du som satt med vid dem slutgiltiga besluten om vad som skulle gå igenom?

Bengt: Ja.

Vilka orsaker låg till grund för förändringsarbetet?

Bengt: Asså det är flera, det är flera olika orsaker. En av dem mest grundläggande skälen var ju att Söder var och är till stora delar fortfarande nedslitet. Det behövdes en upprustning. Den hade inte prioriterats i staden innan under väldigt många år. Det andra var ju då att, man kan säga att det var ju dom två huvudorsakerna. Det var fysiskt nedslitet och att befolkningen här skulle vara med och ta fram det nya Söder. Det var en av anledningarna faktiskt att folket skulle vara med. De som bor där skulle vara med om projektet.

Kände du någon gång att de olika politiska blocken ville annorlunda?

Bengt: Nej. Detta var tämligen partineutralt. Så när vi väl kom långt att vi sa nu ska vi satsa på det här då var det liksom formerna för det här och prioriteringarna blev vi väldigt snabbt överens om.

Vi läste slutrapporten om projektet, och där står det att sociala problem skulle lösas med fysiska förändringar, är det något du kan relatera till och stå bakom?

Bengt: Jag tror väl inte så mycket våldsamt på att fysiska förändringar i sig hjälper till att förändra och lösa sociala problem, utan det är ju att man uppfattar att man har varit delaktig i någonting, i en process. Det är mycket viktigare än den fysiska förändringen egentligen. Sen, det är klart att det finns sociala problem på Söder men jag tror inte att man ska belasta Söder på det sättet man idag gör, med bara utslagna människor, för det är inte alls sant. Det är det inte, tittar man på utbildningsnivån i de olika stadsdelarna i Helsingborg, så har man högst utbildningsnivå på Söder.

Har man det? För enligt de siffror enligt hemsidan vi har kommit över stämmer inte det.

Bengt: Det kanske du har läst men det är fel alltså. Du har i genomsnitt den högsta utbildningen på Söder bland de boende på Söder. Och det är ju klart, där bor en hel del studenter på Söder så det hjälper ju till. Men jag tror att det finns ett problem när man belastar ett område med för mycket negativa synpunkter utan om man verkligen har tagit reda på att detta är sant. Och så visst. Till stora delar är det så att man har sociala problem på Söder, men det är i huvudsak för att man är arbetslös, det är inte för någonting annat. Det är ju relaterat till arbetslösheten. Och den arbetslösheten skulle lika gärna kunna vara på något annat ställe, det finns ju andra ställen där du har lika hög och till och med högre arbetslöshet än på Söder. Och dem områdena sätter man inte en stämpel på och säger att där har man sociala problem. Men det har man gjort med Söder och det stör mig ganska mycket, för att det är inte riktigt, det ger en skev bild av Söder. Jag skulle vilja säga, istället, att Söder är det område i Helsingborg som lever mest.

Tror du att de fysiska förändringarna, nu är det ju så att de man ser Söder som spännande och annorlunda, att de leder till att det som är spännande med Söder suddas ut lite? Var avsikten med förändringarna att låta Söder fortsätta vara annorlunda?

Bengt: Avsikten, ja det var avsikten. Jag träffade personligen alla torghandlarna och pratade med dem. Och diskuterade då om vi skulle ha torghandeln mellan kyrkan och badhuset eller på den andra sidan, så att torghandeln är en otroligt viktig del i Söderns utveckling. Jag skulle helst vilja se att det där utvecklades ytterligare och blev större. På sikt tycker jag att man ska se till att utveckla torghandeln och göra det större.

Vad tycker du mer är positivt kring Söder? Vad är det som är Söder förutom torghandeln?

Bengt: Det som är Söder idag är ju pulsen, det är ju mångkulturella Söder där olika nationaliteter möts och umgås och handlar utav varandra och lär utav varandra. Det är det som är Södern för mig va. Och det är liksom ingen utställning va, som på vissa andra ställen, ta Kullagatan till exempel, dit man går för att visa upp sig. Här är det människor som utför sitt arbete, det är en verksamhet som är på gång. Det är djävla stor skillnad.

Beror det på människorna som vistas där?

Bengt: Ja. Helt och hållet tror jag, det är ju gamla arbetarkvarter. Där det är vanliga människor som bor och arbetar. Det är inga höginkomsttagare och det är inte lite finare människor va, såna uppnästa va. Utan det är vanliga arbetare. Det som jag tycker är det mest spännande med det här projektet är, det var ju, delaktigheten som det blev. Att så fantastiskt många människor valde att engagera sig i processen.

De enkäterna ni skickade ut, fanns de i olika språk eller bara svenska?

Bengt: Olika språk så att alla kunde vara med. Och vissa av de här projekten var ju till exempel bara riktade till barn. Om vi tar Furutorpsparken till exempel, då vände vi oss till barnen och frågade hur vill ni göra, hur vill ni ha den här parken. Det största önskemålet var att de ville ha någonstans att bada. Och vi från början hade inte alls tänkt att det skulle vara något vattenspel i mitten. Det kostar ju mycket pengar, men trycket var så stort att vi byggde ett. Och så kan ungarna bada i det även om det är så att säga informellt inte tillåtet.

Hur tror du att det kommer att sluta, det är ju förändringar som fortfarande är på gång och som sker idag? Hur tror du att det kommer att se ut om tio år till exempel?

Bengt: Ja, för att koppla tillbaka till det du sa i inledningen så är det så att utvecklingen på Söder kan riskera att tvinga dem som bor där att flytta. Det är ju en av de frågorna som jag är väldigt orolig över.

Vad det någonting ni tänkte på när ni började med projektet?

Bengt. Ja det var det, och vi hade mycket ingående diskussioner om det. Ett sätt att tvinga folk att flytta är ju att renovera husen och kanske göra lägenheterna mindre. Och då kunde jag ju vid det tillfället, vi är inte intresserade av att man renoverar till mindre lägenheter. Det kan ju kommunen sätta stopp för. Däremot har vi svårare att sätta stopp för en upprustning av husen. Den faran finns ju fortfarande att man tvingar de som bor där att flytta därifrån. Och det, lyckas vi, att förhindra det, då har vi lyckats med någonting som ingen har lyckats med förr någon annanstans och det vore ju fantastiskt om det kunde gå. För det här ju nu då, och det som kommer att hända i 20 år och framåt är ju att, när Södra Hamnen byggs, så ska det ju kopplas ihop med Söder. Och då är ju risken väldigt stor att det här blir ett så hett område att fastighetsägarna höjer hyrorna.

(Berättar om Olas teori att hyrorna inte kommer att höjas).

Bengt: Det är ett önsketänkande, det tror jag inte riktigt på. För ofta är det ju så att du har ett attraktivt område, så blir ju de områdena som ligger runt om också attraktiva, inte lika mycket men de blir det. Och det tror jag kommer att hända här på Söder. Och jag tror att vi kommer till att se det ganska snart för att vad jag har förstått från fastighetsägarna så är värdet på fastigheterna på väg upp, redan. Och det är en tidig intention att det börjar bli hett.

Hur ser du på att kommunfullmäktige gav klartecken till att omvandla hyresrätter till bostadsrätter på Högaborg?

Bengt: Det är förfärligt, jag tycker det.

Då är det väl ett steg i gentrifieringsprocessen, att de vill ha resursstarkare befolkning i det område?

Bengt: Jag tycker att man ska ha hyresrätter, och man ska ha bostadsrätter också på Söder. Men, vi har ganska många bostadsrätter på Söder redan. Jag tror inte att vi behöver konvertera hyresrätter till bostadsrätter. Och det kan faktiska kommunen säga nej till. Detta har gällt Dalhem och Högaborg, och de boende har ju sagt nej. Men signalen är ju så tydlig. Och kommer signalen så innebär ju det att andra kommer vilja följa efter. Nu tillhör ju jag oppositionen och vi är väldigt negativa till det. Vi har, som det är idag så, har vi inte för många hyresrätter. Och många av dem hyresrätter som finns, konverteras ju idag till bostadsrätter.

Då kan man fråga sig, vart ska de som tvingas flytta, flytta någonstans?

Bengt: det är ju till närområden, så är det i andra städer där den här utvecklingen har skett. Då har den befolkningen som har bott där, som har haft lite sämre inkomster har flyttat ut till närområden.

Det känns lite som att ni, de politiska blocken, var rätt överens om vilka förändringar som skulle ske, men inte riktigt hur det skulle sluta och vilka mål man hade med dem?

Bengt: Jag tycker att det är bra om det kommer mer resursstarka människor, det tycker jag skulle vara jättebra. Men jag tycker att det skulle vara förfärligt om det trängde ut de människorna som bor där redan. Så att när man bygger nu på Söder va, så är de ju välkomna de som har gott om pengar. Det hjälper ju också till att höja konsumtionsmönstret. För att det innebär att det kan komma hit fler affärer. Det innebär att man kan bredda sortimentet. För några affärsidkare har nån djävla konstig idé att bara för man inte tjänar några miljoner om året så köper man inte kläder med kvalitet till exempel så har man då någon sorts sämre kvalitet och sämre standard på kläderna här på. Vilket innebär att många av dem som bor på Söder åker till Norr och till Väla för att handla istället. Det är ju tankefel va.

Det har var ju ett demokratiprojekt i ganska stor omfattning, jag tror att ett sånt projekt och det kan man alltså inte släppa. Och där tror jag att misstaget har varit att man har släppt, att politiken har släppt det här och på nått sätt gjort det klart när det inte är klart va. Nästa steg borde kanske vara att fortsätta samla ihop dem här människorna i olika grupper igen och fråga, hur går vi vidare, vad ska vi göra nu?

Det var min nästa fråga, har ni varit ute och frågat: Räcker det nu? Ska vi göra något mer? Har ni varit ute bland invånarna?

Bengt: Jag har ju frågat va, därför att i den rollen jag har haft och har som, inom byggnadsnämnden. Och jag har ju när jag går här på Söder, så är det ju ganska ofta som folk stannade och frågade vad händer nu då. Jag hoppas ju att vi kan fortsätta och diskutera vad det är mer som behöver hända på Söder. Och då handlar det kanske mer om att skapa mötesplatser, där människor kan träffas. Olika sorters mötesplatser och där man kan göra sin

röst hörd, och dör det här demokratiprojektet skulle fortsätta utvecklas. På det sättet, att när det ska tas beslut om Söder, att de medborgare och att de är med i den här förstahandsdiskussionen.

Var ni medvetna om riskerna med gentrifiering, när ni väl startade igång det här projektet?

Bengt: Nej, det tror jag inte, några få kanske men, men, nej det tror jag faktiskt inte. För det är många politiker här faktiskt som inte har det klart för sig, att den här typen av åtgärder kan leda till det. Det har det inte gjort ännu, vilket jag tycker är jäkligt skönt va, och jag tror att en av anledningarna var att vi var väldigt tydliga, företagen var ju också till en ganska stor del involverade i detta, och vi var väldigt tydliga när vi sa att vi är inte intresserade av att det byggs en sanering av bostäder på Söder. Utan en normal sanering, det är många gamla bostäder på Söder, många av dem, vi måste ha bostäder som inte är supermoderna därför att det skulle innebära höga hyror. Du som student ska ju kunna flytta in i en lägenhet med hyfsade hyror. Och den som har bott den i lägenheten och har fått hyfsad ekonomi ska ju kunna flytta till ett radhus, till en villa eller till en nyare lägenhet. Tar vi bort alla de gamla lägenheterna, då höjer du hela husnivån. Det är ju en bostadskarriär som alla andra, du ska ju göra en karriär inom bostadssektorn. Du vet ju själv som student att man letar efter den billigaste lägenheten, kvittar var någonstans.

Ser du det som ett 'problem att nyinflyttade flyttar först till Söder och sedan vidare? Att folk egentligen inte uppehåller sig där utan vill vidare därifrån?

Bengt: Ja, asså jag har nog inte funderat på det, det som ett problem. Jag vet att det är en ganska stor omfattning av befolkningen där, jag tror att det var 50 % som flyttar inom några år. Det kan ju vara ett problem, det borde vara en fördel. Det kan vara ett problem därför att om man flyttar in till Söder, och har uppfattningen att här vill jag inte bo, så flyttar man därifrån, då blir det ett problem. Men om man flyttar till Söder, och så att säga lever i den här mångkulturella miljön och så att säga lär sig någonting av det, då tar man ju lärdomen med sig därifrån. Då är det ju faktiskt positivt. Men jag vet faktiskt inte riktigt hur det är. Men det borde man fundera på faktiskt.

Ja, man kanske borde se vilka som vistas var? Till exempel studenterna på bryggaregatan, vistas dem på Söder är dras dem mer till Norr och Norra Hamnen. Det kanske kan vara intressant att få reda på det.

Bengt: Ja, men alltså det är nog lite grann så tror jag. De flesta som bor här tycker ju om Söder, de som har någon slags negativ inställning till Söder är ju ofta dem som aldrig har varit där, de som bor i de norra stadsdelarna. Och det är ju lite komiskt, för att de som bor på Söder har ju inga problem med att vistas i de norra delarna av stan, medan många från norr har med att vistas här va. Men det som frapperar mig att man plötsligt träffade på turister. Och det hade aldrig hänt förut.

Kan det bero på att man började marknadsföra Söder i turistbroschyrerna mer?

Bengt: Ja, jag tror det. Jag tror också att Tasty House hade en mycket större betydelse för Söder än vad folk än idag har klart för sig. Att någon vågade satsa lyxigt och elegant, och en riktig kvalitét på grejerna. Det finns två ställen som folk från norr åker till Söder för, det ena är Tasty House och det andra OJ! Och möjligen arbetsförmedlingen. Men jag tror att utvecklingen här på Söder kommer att göra att gränsen där suddas ut. Tasty House är nog det första, gatorna i all ära, men det är Tasty House som är träffpunkten. Nästa sån träffpunkten kommer att komma här ute, biografen.

7.4 Intervju med Carin Wredström